

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889.

Andra Kammaren.

N:o 24.

Lördagen den 23 Mars

kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Föredrogs och bifölls statsutskottets utlåtande n:o 39, i anledning af väckt motion om nedsättning i räntan å ett Oscarshamns stad beviljad statslån eller medgifvande af rätt för staden att efter tre månaders uppsägning återbetala den oguldna delen af lånet.

§ 2.

Likaledes bifölls lagutskottets härefter föredragna utlåtande n:o 29, i anledning af väckt motion om ändring i 25 kap. 9 och 25 §§ rättegångsbalken.

§ 3.

Till afgörande förelåg vidare lagutskottets utlåtande n:o 30, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 39 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Om ändring af 39 § i förordningen om kyrkostämma m. m.

Motionären herr *N. Nilsson* i Skärhus hade i sin berörda motion, n:o 13, föreslagit, "att Riksdagen behagade besluta, det förra delen af § 39 i kongl. förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd må erhålla denna lydelse:

39 §.

Räkenskaperna för såväl kyrkans som skolans medel skola avslutas med kalenderår samt jemte öfriga för revisionen behöfliga handlingar senast den 1 derpåföljande mars utlemnas till de för deras granskning utsedde revisorer; egande revisorerna att icke blott verk-

*Om ändring
af 39 § i
förorordningen
om kyrko-
stämma m. m.
(Forts.)*

ställa granskningen, hvarhelst det synes dem lämpligast, utan äfven, om de anse sådant nödigt, under hela mars månad i sin vård behålla räkenskaperna med dertill hörande handlingar. — Om ordföranden i kyrkostämman önskar erhålla qvitto å till revisorerna utlemnade handlingar, uppgöre då ordföranden förteckning å de handlingar, angående hvilka qvitto äskas, samt, sedan revisorerna å denna förteckning skrifvit sitt erkännande, att de emottagit derå upptagna handlingar och med sina namns underskrift bestyrkt detsamma, behålle ordföranden denna förteckning såsom qvitto, till dess handlingarna återlemnas.

Revisionsberättelsen skall, jemte erhållna handlingar, senast den 1 nästföljande april aflemnas till kyrkostämmans ordförande, som öfver gjorda anmärkningar — — — (allt det följande i denna paragraf må bibehållas oförändradt).“

Utskottet hemställde emellertid, att förevarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman, mine herrar! I min motion, hvilken i utskottsbetänkandet blifvit införd, har jag omnämnt, att både Lunds domkapitel och högsta domstolen hafva i föl medelst utslag samstämmigt förklaradt, att ordförande i kyrko- och skolråd icke kan anses lagligen skyldig att till utsedde revisorer för granskning hvar helst de finna för godt utlemna kyrko- och skolräkenskaper, samt att kyrko- och skolrådsordförande icke är pliktig att annorstädes än å pastorsembetets lokal tillhandahålla revisorerna berörda räkenskaper. Jag beder att nu få tillägga, att den tvist, som föranledt dessa domslut, har egt rum i en församling i Skåne.

Jag hoppas och tror, att många tillmötesgående pastorer finnas i vårt land. Men att, detta oaktadt, ledsamheter och trakasserier af svårare art skola mångenstädes uppstå, om revisorerna icke skola ega rätt att granska berörda räkenskaper annorstädes än å pastorsembetets lokal, det torde vara för alla så uppenbart, att några bevis härför väl näppeligen behöfde framställas. Dock är jag nu i tillfälle att med verkliga fakta visa, hvad som vederfarits revisorerna i ofvanberörda församling, då de i enlighet med ofvan nämnda domslut infunno sig å pastorsembetets lokal för att få granska räkenskaperna. Jag har här i min hand ett urklipp af en af ortens tidningar, hvare ett ögonvitne, som medföljde revisorerna, sjelf meddelar följande: “Revisorerna instälde sig alltså hos honom“, kyrkoherden H., “en dag i slutet af december och anhöllo om räkenskaperna för att genomgå dem. Men icke heller nu kunde de erhålla dem förr än de hemtat vittnen. Några dagar derefter, då revisionsberättelsen skulle skrivas, instälde de sig åter hos H. och erhöllo efter åtskilliga besvär räkenskaperna. En af revisorerna, socknens vice ordförande, som, innan de tvenne andra revisorerna ankommo, önskade taga närmare del af räkenskaperna, måste också skaffa vittne och i dess närvaro anhålla

om räkenskaperna, utan att likväl strax erhålla dem. Sannerligen ett passande förhållande mellan församlingsläraren och hans sockenbor! Hvertill detta skall leda för den, som orsakat detsamma, torde ej vara svårt förutse. Om församlingslärarens sätt att gå till väga torde man kunna få en föreställning, då man vet att han ville köra ut så väl socknens vice ordförande som det närvarande vittnet, hvilket var ingen annan än undertecknad, något som dock ej lyckades.“ Och denna tidningsuppsats är undertecknad af en i orten känd personlighet, så att man har icke anledning att tro att det är en fabel, utan det är full verklighet. Och att denna tilldragelse icke är enastående framgår deraf, att i en af socknarne näst intill mitt hem pågår nu en alldeles likadan tvist emellan revisorerna och församlingens pastor om kyrko- och skolräkenskapernas granskning. Domkapitlet har, liksom i dess här ofvan nämnda utslag, ålagt pastorn att i hans embetsrum för granskning tillhandahålla revisorerna kyrko- och skolräkenskaperna för år 1887, och i följd häraf infann sig i början af detta år en af revisorerna i pastorns embetsrum och begärde att der få genomse och granska räkenskaperna, men då pastorn vägrade detta, tillkallade revisorn två vittnen; men äfven i dessa vittnens närvaro nekade pastorn på det bestämdaste att framlemna och tillhandahålla räkenskaperna. Denne pastor är nu med anledning häraf hos domkapitlet i Lund anklagad för embetsfel och för trots och ohörsamhet mot domkapitlets beslut.

Utskottet har såsom skäl för afslag å min motion sagt, att “sådan granskning bör verkställas på samma plats, der ifrågavarande räkenskaper och handlingar förvaras.“ Jag torde då få anmärka, att det finnes åtskilliga annexförsamlingar, der dessa räkenskaper utslutande skötas af kyrkovärd eller af skolrådsledamot. Om nu räkenskaperna skola granskas på pastors embetslokal, så skulle det blifva nödvändigt att räkenskaperna skulle föras milslånga vägar för att kunna granskas i pastorsembetets lokal. Jag anser icke sådant öfverensstämma med rättvisa, utan jag tycker att det vore i sin ordning, att 39 § i kyrkostämmoförordningen måtte erhålla den lydelse, som jag föreslagit, så att revisorerna måtte ega att mot qvitto utbekomma räkenskaperna samt sålunda hafva dem i handom och kunna granska dem på tid och ställe, som fölle dem lämpligast. Detta skulle kunna låta sig göra utan några olägenheter. Åtminstone kan jag ej se hvari dessa skulle bestå.

Vidare anför utskottet såsom skäl för afslag å min motion: “Man kan icke i allmänhet förutsätta, att revisorerna i sina bostäder eller eljest hafva att förfoga öfver sådana förvaringsställen, att handlingarne der kunna anses på nöjaktigt sätt skyddade mot förstöring och tillgrepp.“ Ja, jag kan icke inse, att det skulle finnas någon större skilnad i afsende å dessa handlingars säkerhet, då de förvaras hos pastor eller då de förvaras hos en ledamot af kyrkorådet eller af skolrådet. Jag tror att dessa personer i detta fall äro likställda, och att den ene icke förfogar öfver bättre förvaringsställen än den andre för att skydda handlingarna emot den olycka, som skulle kunna drabba dem. Men revisorerna skulle nog söka att freda handlingarna på bästa sätt. Ty der revi-

Om ändring af 39 § i förordningen om kyrkostämman m. m.
(Forts.)

Om ändring
af 39 § i
förordningen
om kyrko-
stämma m. m.
(Forts.)

sorerna utfått räkenskaper och handlingar, har det *alltid* visat sig att revisorerna förvarat dessa, i hvilket bevarande de hafva det största intresse, på det omsorgsfullaste; aldrig har försports att revisorer förstört något, som blifvit dem anförtrodt. Det finnes annexförsamlingar, der pastor icke med ett enda öre bidragit till församlingens kyrko- eller skolkassa, utan der alla medel tagits af församlingsmedlemmarne. Men då det således synes ligga i församlingarnas eget intresse att deras värdehandlingar väl förvaras, så kan icke hvad utskottet i denna del anfört utgöra ett skäl, hvarför motionen skulle afslås.

Slutligen säger utskottet: "då de olägenheter, som af motionären åberopats såsom skäl för hans förslag, endast i jemförelsevis sällsynta fall torde hafva förekommit och derjemte synas utskottet vara af den beskaffenhet, att de i allmänhet kunna undvikas, om redögörare och revisorer visa hvarandra skäligt tillmötesgående". Mine herrar! Det var just detta, som jag med motionen afsåg, att "*redögörare* och revisorer skulle visa skäligt tillmötesgående mot hvarandra", och hade kyrkoherdarne visat skäligt tillmötesgående mot revisorerna, så hade icke min motion kommit fram till Riksdagen. Men med de fakta för ögonen, som jag nyss anfört, är det lätt att förstå, att revisorerna komma icke allenast i en alltför underordnad ställning, utan mångfaldiga hinder skola äfven läggas i deras väg för noggrann granskning af kyrko- och skolräkenskaper. Jag hoppas därför att denna kammare skall behjerta detta, och får jag därför anhålla om bifall till motionen och afslag å utskottets hemställan.

Herr Lilienberg: Herr talman! Det är i sanning beklagligt, att sådant kunnat tilldraga sig, som motionären dels i motionen och dels nu muntligen beskrifvit.

Hvad säkerhetshandlingarna beträffar, kan det väl icke vara lämpligt att revisorerna få uttaga dessa. Sjelfva räkenskaperna med tillhörande verifikationer kunde dock lemnas dem emot qvitto. Men jag vill framhålla en omständighet, som lagutskottet icke anfört i betänkandet och som enligt mitt förmenande gör att motionen icke skäligen kan bifallas. Att i ett af de prejudikat, som motionären påpekat, dömdes på det sättet, att räkenskaperna icke kunde utfås, under det man i ett annat fall dömde på annat sätt, berodde antagligen derpå, att det fallet, der räkenskaperna icke kunde utfås, afsåg kyrkostämmoräkenskaper, under det att det andra fallet afsåg kommunalräkenskaper. Kyrkostämmoförordningens § 39 säger: "Hvad nu om räkenskapernas granskning i kyrkostämman stadgadt är, gör icke någon ändring i hvad om särskild revision af kyrko- och skolräkenskaper finnes stadgadt." Således syftar detta på särskild revision utom den, som sker genom de å kyrkostämman utsedde revisorerna. Och är det så, att särskild revision förekommer, går det naturligtvis icke an att sätta räkenskaperna i fara. Ty det kunde ju lätt hända, att revisorerna slarfvade bort räkenskaperna, så att de icke vore tillgängliga vid den särskilda revisionen. Dessa uttryck om den särskilda revisionen skulle kunna syfta på den revision, som finnes omnämnd i äldre författningar, nemligen i förordningarna af den 9 november 1803 och den 13 mars 1846.

Det har emellertid blifvit mig sagdt, att dessa äldre förordningar icke tillämpas numera och att hvad kyrkostämmoförordningen innehåller om särskilda revisioner skulle syfta på den granskning, som företages af vederbörande kontraktsprost eller biskop vid visitationer. Då hafva visitatorerna rätt att begära fram räkenskaperna och verkställa granskning. Detta är ett skäl, som jag tror vara ganska afgörande, och jag föreställer mig, att det var just den omständigheten, som låg till grund för att Kongl. Maj:t fattade olika beslut, nemligen att det ena rörde kommunalstämma och det andra kyrkostämma. På dessa skäl och på grund af hvad utskottet anfört, ber jag att få yrka bifall till utskottets betänkande.

*Om ändring
af 39 § i
förordningen
om kyrko-
stämma m. m.
(Forts.)*

Herr Östberg: De skäl, som af utskottet blifvit anförda och af utskottets vice ordförande ytterligare påpekade såsom grund för afslag å motionen, synas mig vara fullt tillräckliga, och jag har i detta afseende intet att tillägga. Men jag skulle vilja framhålla en sak, som vid denna motion väckt min uppmärksamhet, och det är, att motionären afsett att få infördt ett annat sätt för räkenskapernas granskning, endast då det gäller kyrko- och skolråd. Deremot har han alls icke berört kommunalnämndens räkenskaper. Det synes mig dock, som om förhållandet i dessa båda afseenden borde vara fullt lika. Och äfven om jag skulle anse, att beträffande kyrkostämmans räkenskaper skulle förefinnas anledning till förändring, skulle jag dock icke anse lämpligt att vidtaga denna förändring ensamt för sig, utan att det samtidigt skedde en likartad förändring i fråga om kommunalräkenskaperna. Det vill, såsom saken nu föreligger, nästan se ut, som om motionären hufvudsakligen afsett att uttala något misstroende-votum mot presterskapet, men skulle detta vara hans mening, borde han kunnat finna något lämpligare sätt. Jag kan således för min del icke annat än yrka bifall till utskottets betänkande.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Med anledning af herr Östbergs anmärkning, att det skulle vara ett misstroende-votum mot presterna, då jag föreslagit ändring i sättet för granskning af kyrko- och skolrådsräkenskaper, men deremot icke velat göra samma ändring i afseende på kommunalräkenskapernas granskning, skall jag bedja att få påpeka, att i fråga om de senare förefinnes redan den trygghet för att inga hinder skola läggas för revisorernas granskning, som jag med min motion åsyftar att bereda revisorer af kyrkans och skolans räkenskaper.

Jag har nemligen i min motion åberopat ett prejudikat af den 6 augusti 1864 rörande tvist om granskning af kommunalräkenskaper, dervid revisor begärt men förvägrats att å i lag bestämd tid utfå kommunalräkenskaperna. Högsta domstolen har genom detta prejudikat förklarad kommunalnämndens ordförande skyldig att vid vite af 25 kronor mot qvitto genast utlemna berörda räkenskaper. Herr Östberg torde sålunda observera, att i fråga om kommunalräkenskaper har man icke blott lagens tydliga föreskrift, att de skola till revisorerna aflemnas, utan äfven högsta domstolens utslag på, att den kom-

*Om ändring
af 39 § i
förrordningen
om kyrko-
stämma m. m.
(Forts.)*

mmunalnämndsordförande, som icke ställer sig denna föreskrift till efterrättelse, kan *vid vite* åläggas att aflemna räkenskaperna. I fråga om dessa räkenskaper har man sålunda redan i lag och prejudikat tillräcklig trygghet för revisorernas granskningsrätt. Men så är icke förhållandet med de räkenskaper, som i min motion afses, och det är deri jag velat vinna rättelse genom motionen, till hvilken jag sålunda fortfarande yrkar bifall.

Herr Lasse Jönsson: Jag är förekommen af motionären, sedan jag begärde ordet med anledning af herr Östbergs anmärkning. Det är nemligen, såsom motionären upplyst, dels af lagen tydligt angifvet och dels bekräftadt genom ett prejudikat, att kommunalnämndsordförande är skyldig att lemna ut räkenskaperna till granskning. Den nu afsedda paragrafen gaf full anledning till att äfven kyrko- och skolräkenskaperna skulle utlemnas till revisorerna. Det var så ända till i augusti förra året, men då tillkom ett prejudikat i motsatt riktning, eller att dessa räkenskaper *icke* skulle utlemnas. Jag vet från min ort, att detta prejudikat der väckte mycken uppmärksamhet. Det är ganska få församlingar, der kyrkoherden motsätter sig att utlemna räkenskaperna, utan både räkenskapsförare och revisorer visa, såsom utskottet säger, på hvar sitt håll tillmötesgående. Och om tvist uppstår, är anledningen dertill just den, att något sådant tillmötesgående icke blifvit visadt revisorerna. Vi hafva på sina ställen kyrkokassor, som belöpa sig till hundratusentals kronor. Att på några timmar å pastors embetsrum genomgå dessas räkenskaper det är ju alldeles omöjligt. Det har aldrig varit hvarken motionärens eller lagens mening, att *säkerhetshandlingarna* skulle aflemnas, men räkenskaperna kunna nog vara invecklade ändå och behöfva sin runda tid för att blifva noggrant genomgångna, och först efter det denna granskning af räkenskaperna fullbordats kunde säkerhetshandlingarna genomgås och jämföras med räkenskaperna. Om den af motionären föreslagna åtgärden vidtages, få revisorerna också mera tid att egna åt granskningsupdraget, än hittills i allmänhet varit fallet.

På dessa skäl ber jag för min del att få yrka bifall till motionen och afslag å utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Truedsson*.

Herr Redelius: Jag begärde ordet endast för att få lemna en upplysning åt den ärade motionären med anledning deraf, att han klagat deröfver, att missnöje på några ställen gjort sig gällande beträffande vården eller handhafvandet af de ifrågavarande kassorna, och det är den, att, om det finnes sådana ledsamma förhållanden, så står det ju hvar och en ledamot af församlingen fritt att anmäla förhållandet till prosten eller domkapitlet, som sedan icke lära försumma att anställa visitation. Jag känner till ett sådant fall, men vill här icke uppgifva namnet å personen, det gälde, utan ber blott att få antyda saken. Anmälan skedde i ett likartadt fall till domkapitlet, att det icke var som det borde vara med kyrko- och skolkassornas

skötande på en viss ort i landet. Domkapitlet beslöt genast anställandet af visitation, och det visade sig dervid, att den revision, som då föranstaltades, blef mycket effektiv, ty vederbörande pastor blef afsatt. Jag kan icke finna, hvarför det icke skulle gå an att förfara på samma sätt i andra dylika fall. Det finnes således redan nu medel att få rättelse i de missförhållanden, som motionären antydt. Men att för vissa undantagsfall ändra lagen i förevarande hänseende torde icke vara lämpligt. Skulle så ske, borde det finnas en bestämmelse derom, att revisorernas qvitto å kyrkans och skolans till dem utlemnade räkenskaper med dertill hörande handlingar skulle för dessa revisorer medföra samma ansvar för de under deras vård sålunda ställda handlingarna, som nu tillkommer kyrko- och skolrådet. Utan att ett sådant stadgande kommer i stället, lära icke ens församlingarna vara belättna med att deras handlingar spridas.

Jag instämmer för öfrigt med utskottets vice ordförande och har nu ingenting vidare att tillägga.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit hvart och ett af de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 4.

I ordningen förekom härnäst lagutskottets utlåtande n:o 31, i anledning af väckt motion om ändrad lagstiftning i syfte att drinkare måtte kunna i vissa fall dömas till intagning å allmän vårdanstalt, innefattande utskottets hemställan, att förevarande inom Andra Kammaren af herr *E. W. Wretlind* afgifna motion, n:o 166, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Motionären herr *Wretlind* begärde ordet och anförde: Jag är så till vida glad öfver detta utlåtande, att jag ser, att det icke gjort lagutskottet, som har så mycket att göra, synnerligen stort besvär. Jag skall nu icke heller göra kammaren mycket besvär, men ber dock att med anledning af min motion i ämnet få säga några ord.

Jag har icke gjort mig synnerligen stora illusioner med afseende å frågans framgång, ty jag vet, att ämnet är alldeles nytt och har hittills icke varit hvarken ifrågasatt eller diskuteradt, samt att man under sådana omständigheter icke heller kan vänta, att det skall blifva så särdeles uppmärksammat, åtminstone då det första gången blifver bragt på tal. Men det kan ju ändå hafva skäl för sig att väcka motion i ett sådant ämne, ty det finnes kanske en viss motsvarighet mellan motioner och annonser. I Amerika säger man, att man bör annonsera minst fyra gånger, om man vill hafva en sak bekantgjord, ty första gången ser publiken icke annonsen, andra gången läser den rubriken, tredje gången läses annonsen hel och hållet, och först fjerde gången tänker man på hvad som står i den.

Utskottet säger emellertid i sin motivering för afslag å min motion, att detta grundar sig derpå, att jag förvexlat begreppen rätt

Om ändring af 39 § i förordningen om kyrkostämman m. m.
(Forts.)

och sedlighet. Ja, det är nog sant, att den juridiska och den moraliska rätten ingalunda äro liktydiga begrepp, ty det kan ofta hända, att den moraliska rätten blir den största juridiska orättvisa, och tvärtom. Det torde väl dock, idealiskt sedt, vara statens mål, att den juridiska och den moraliska rätten må kunna sammanfalla, och statens uppgift torde väl icke vara blott att *straffa* brottslingar, utan också att söka *förekomma* brotten. Att staten i detta hänseende i viss mån velat uppfylla sin pligt, det se vi i lagen om lösdrifvares behandling, till hvilken lag jag äfven i viss mån hänfört mig i min motion. Det må nu vara, att denna lag icke är fullt tillämplig i vissa af de fall, som här äro i fråga, men det synes mig dock som om, när man stiftade lagen för lösdrifvares behandling, man också hade samma afstigt, som jag haft med min motion.

Jag ser också en bekräftelse härpå i den motivering till lösdrifvarelagens antagande, som man 1885, när denna lag antogs, fick läsa i statsrådsprotokollet. Justitieministern yttrade deri såsom motiv för lagens antagande: "lagstiftningen i detta ämne har till ändamål att bereda skydd mot de faror, som hota allmän säkerhet, allmän ordning och sedlighet från deras sida, hvilka, utan andra försörjningsmedel än sin arbetskraft, underlåta att använda denna och i stället sysslolösa stryka omkring eller eljest föra ett lätjefullt och vanartigt lefnadssätt. Erfarenheten har nemligen visat, att steget från ett dylikt lefnadssätt in på brottets bana är så godt som oundvikligt, då den medellöse, som ej sjelf vill arbeta, knappt har någon annan utväg för sitt uppehälle än ett olofligt eller brottsligt anlitande af andras tillgångar."

Denna motivering liksom § 1, mom. 2, i lösdrifvarelagen har sin fulla tillämning på *en del* af de förhållanden, som här åsyftas rörande drinkare, men icke på *alla*. Det beror nemligen på, hvad man menar med "*allmän*" ordning och säkerhet. Dessa drinkare äro ju en fara för säkerheten och ordningen, om också denna fara icke sträcker sig till gator, gränder och torg, utan fastmer inom familjerna, verkstäderna, fabrikerna och dylika ställen, der drinkaren är husbonde, arbetsgifvare eller blott arbetare.

Utskottet säger vidare i sin motivering för afslag å motionen, "att, så länge drinkaren ej gör sig skyldig till brott mot statens lagar eller till sådant förhållande, som i lagen angående lösdrifvares behandling afses, läser staten icke böra mot honom vidtaga de af motionären föreslagna tvångsätgärder". Nu är förhållandet, att desse drinkare göra sig enligt regel skyldiga till brott emot statens lagar eller åtminstone till sådana förhållanden, som lagen om lösdrifvares behandling åsyftar, men de tilltalas och sakfällas icke därför, på den grund att de, som skulle vara målsegande eller anklagande, vanligtvis äro nära släktingar, anförvandter eller andra af dem beroende personer. Och som ordspråket säger: "der ingen åklagare är, der är heller ingen domare". De, som skulle vara målsegande, anse icke att drinkaren hade någon hjälp af att blifva behandlad, vare sig som en brottsling, hvilken t. ex. förfalskat en namnteckning, eller att blifva dömd till kronoarbetarescorpens såsom lösdrifvare. Ofta

nog äro drinkarne dessutom i den samhällsställning, att man icke vill, att de skola blifva brännmärkta för framtiden som brottslingar. Föröfrigt ursäktar man deras fel, därför att de äro drinkare, ty ehuru lagen icke gör skillnad mellan brott, begånget af nykter person eller af person, som varit under rusets inflytelse, betrakta dock slägingar och andra dryckenskapen såsom ursäkt vid brotts begående. Samfundsandan vill icke gerna hafva en drinkare dömd såsom brottsling, men man skulle gerna vilja hafva honom dömd till en asyl för drinkare. Han skulle ock der blifva behandlad som patient, hvilket icke blefve fallet, om han dömdes t. ex. till kronoarbetscorpsen, ty drinkaren behöfver en särskild behandling, som icke kan lemnas honom derstädes.

Härtill kommer, att en drinkare ofta skulle gerna låta sig dömas till insättning å en asyl, ehuru han icke vill låta sig dömas som brottsling. Drinkarne vilja nemligen sjelfva blifva hjälpta och upprättade, men deras ihärdighet och uthållighet äro ganska ringa. Man har visserligen sagt, att drinkare sjelfva kunna begära inträde å en sådan asyl, och det komma de också att göra, men de hafva icke uthållighet nog att qvarstanna der så länge, som de behöfva för att blifva upprättade. Det vore därför öfverensstämmande med deras egen önskan om hjälp, om man *dömde* dem till att intagas å asyl, hvarigenom de tvingades att stanna qvar der så länge, de behöfde för att blifva upprättade.

Att statens ändamål genom ett dylikt tillvägagående skulle befordras, kan man se af fängvårdsstyrelsens årsberättelser. Deraf framgår, för hvilken stor procent brottslingar dryckenskapen medverkat till brottets begående. För nära 70 % af dem har dryckenskapen varit en direkt eller indirekt medverkande orsak till brottets föröfvande. Många af de brott, för hvilka straff nu ådömas, kunde säkerligen förekommas, om man i tid toge vård om desse drinkare.

För öfrigt kunde ju för visso lagutskottet hafva sagt, att det icke vore skäl att stifta någon lag för asyl, då några sådana icke finnas till, och det icke heller är bevisadt, att de komma att upprättas, och ur den synpunkten sedt skall jag också icke vara envis med min motion. Rörande sjelfva sakens berättigande torde jag dessutom få tillfälle att vidare yttra mig, då vi vid åttonde hufvudtitelns behandling få diskutera frågan om dylika anstalters upprättande.

Jag afstår alltså tills vidare från något yrkande och har nu endast velat göra dessa erinringar.

Herr Lilienberg yttrade: Jag kan försäkra den värde motionären, att lagutskottets ledamöter nog hafva sett på hans motion och äfven tänkt på densamma.

Man skulle kunna föreställa sig, då man hört motionärens anförande i denna fråga, att allt, som i moraliskt hänseende är förkastligt, också borde drabbas af den borgerliga lagen och vara straffbart. Men jag kan icke antaga att en så upplyst man, som motionären, kan mena något sådant. Gränsen mellan det mora-

liska området och den borgerliga strafflagens är ofta mycket svår att uppdraga och har också uppdragits i olika länder på olika sätt, men i afseende på denna fråga var lagutskottet alls icke tveksamt. För öfrigt säger motionären sjelf, att saken är ny och förut icke varit hvarken ifrågasatt eller diskuterad. Jag tycker därför, att motionären bör vara belåten, om han denna riksdag kan komma så långt, att han får Riksdagen att bevilja anslag till upprättande af sådana asyler för alkoholister, som han här åsyftar.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.*

Föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 32, i anledning af väckt förslag angående ändrad lagstiftning rörande lagfart å afsöndrad lägenhet.

Justitieombudsmannen hade i sin till innevarande Riksdag afgifna embetsberättelse gjort framställning derom, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att lagfart å för alltid afsöndrad jord icke må beviljas, innan det visats, att konungens befallningshafvande verkställt den föreskrifna pröfningen af afsöndringen och bestämt afgälden af densamma; men hemställde utskottet, att justitieombudsmannens förevarande framställning icke måtte till någon Riksdagens åtgärd för-
anleda.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Edelstam: Vid riksdagens början hade jag för afsigt att väcka en motion i syfte, att genom lagstadgande skulle föreskrivas, att lagfart å afsöndrad lägenhet icke finge meddelas förrän afsöndringen blifvit af konungens befallningshafvande pröfvad och uti jordebokens afsöndringsbilaga intagen; men med anledning deraf, att justitieombudsmannen uti sin till innevarande Riksdag afgifna embetsberättelse gjort en dylik framställning, afstod jag derifrån.

Enhet i lagskipningen torde väl vara det mål, hvartill den lagstiftande magten bör söka att komma. Men genom ett utslag, som Kongl. Maj:t den 14 december 1877 meddelat i anledning af fullföljd talan mot ett af hofrätt gifvet utslag, hvarigenom hofrätten, lika med häradsrätten, förklarar att en ansökning om lagfart å afsöndrad lägenhet icke kunde bifallas förrän konungens befallningshafvande fastställt afsöndringsåtgärden och anteckning derom skett i jordeboken, genom detta utslag, säger jag, har en stor schism eller olikhet i praxis inom landtdomarecorpsen föranledts. Dessförrinnan hafva, som jag tror, flertalet landtdomare haft den uppfattning, att afsöndringen skulle vara pröfvad, innan lagfart kunde beviljas; men sedermera hafva åtskilliga landtdomare frångått detta, på grund af nyss nämnda Kongl. Maj:ts utslag, hvilket emellertid grundat sig blott å en enda rösts pluralitet — af högsta domstolens ledamöter stodo nem-

ligen fyra mot tre i denna fråga. Flere landtdomare, och bland dem äfven jag, hafva emellertid icke böjt oss för detta Kongl. Maj:ts utslag, utan fordra således fortfarande, att afsöndring skall vara af konungens befallningshafvande pröfvad och i jordebokens afsöndringsbilaga införd, äfvensom att namn skall vara åsatt den afsöndrade lägenheten, innan lagfart derå kan beviljas. Flera skäl tala ock för riktigheten af denna uppfattning.

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)*

I sådant afseende vill jag först och främst framhålla, att i 11 § af kongl. förordningen angående hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 augusti 1881 förekommer ett stadgande, att lagfart skall meddelas å för alltid afsöndrade lägenheter. I tredje mom. af samma § stadgas tillika, att konungens befallningshafvande åligger tillse, att sådana för alltid afsöndrade lägenheter blifva införda i jordeboken; och genom särskild författning är föreskrifvet, att i den förteckning öfver afsöndringar, hvilken skall särskildt föras, skola intagas icke blott stamhemmanens namn och nummer, utan äfven namnen på sjelfva lägenheterna. Nu förekommer dock mången gång, att lagfart sökes å lägenhet, hvarå något namn icke blifvit satt. Det kan sålunda hända, som det en gång händt mig, att man kommit och begärt lagfart på en lägenhet, hvars gränser i köpeafhandlingen angifvits ungefär så: i söder jernvägen, i norr häradsgården och i öster — den afsöndrade lägenheten bildade nemligen en triangel — en linie dragen från den till den punkten. Ingen utredning, huru stor arealen var, ej heller något namn på lägenheten fans angifvet. Huru skulle nu detta ärende införas i lagfartsboken? Ja, jag hade ingen annan råd än att förklara ansökningen hvilande och hänvisa sökanden till konungens befallningshafvande för pröfning af afsöndringen, och på det sättet fick man då areal och namn på lägenheten bestämda. Denna omständighet, att man sålunda skulle vinna öfverensstämmelse mellan jordeboken och fastighetsböckerna genom ett sådant förfarande som det nu till lag föreslagna, synes mig vara ett skäl för bifall till detta förslag.

Men äfven många andra skäl härför kunna anföras. Svårigheten för landtdomarne att utfärda gravationsbevis å afsöndrade lägenheter, när man icke har något namn eller uppgift om areal på dessa, är i ögonen fallande. Det händer äfven, såsom jag vet hafva inträffat, att en lägenhet ena gången förekommer t. ex. under namnet "Loviselund", derför att egarens hustru heter Lovisa, men så kommer en annan egare och hans hustru heter Anna, och derför kallar han lägenheten "Annefrid", till dess en tredje egare ger den ett nytt namn efter *sin* hustru. Härigenom uppstår en oreda i både jordeböcker och fastighetsböcker, som blir svår att afhjälpa. Ännu så länge, då det icke är mera än fjorton år sedan fastighetsböckerna infördes, kan det ju möjligen gå för sig, men i en framtid blir det nästan omöjligt att reda förhållandena, åtminstone i vissa trakter.

På grund af hvad jag anført får jag framställa, att kammaren måtte återremittera ärendet till lagutskottet för att kunna få en framställning derifrån i det syfte justitieombudsmannen afsett.

Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)

Herr Smedberg: I 1853 års förordning angående jordafsöndring stadgades, att innan lagfart å afsöndrad lägenhet finge beviljas skulle afgälden för densamma vara af konungens befallningshafvande bestämd. Detta stadgande gälde emellertid icke längre än till 1858, då det ströks ur författningen och har sedermera icke blifvit upptaget vare sig i 1864 års förordning eller i den nu gällande af år 1881. Man måste antaga, att lagstiftaren haft giltiga skäl för att utesluta ett sådant stadgande. Jag tror också, att det ingalunda lär vara nödvändigt, för att få lagfart på en afsöndrad lägenhet, att afgälden för densamma förut blifvit af konungens befallningshafvande bestämd. Man bör icke, efter mitt förmenande, försvara förvärfsrätten för den mindre bemedlade genom att ålägga honom att på en gång söka både konungens befallningshafvandes fastställelse af afgälden och lagfart, då han ju samtidigt skall betala köpeskillingen för sin lilla lägenhet, samt bebygga och odla densamma. Kostnaderna för en skattläggning äro icke så små som mången tror. Då en sådan skall ega rum med afseende å en afsöndrad lägenhet, så gör man en ansökan hos konungens befallningshafvande, som i anledning deraf förordnar kronofogde och häradskrifvare att resa till stället och bestämma afgälden, och finnes det ingen karta öfver stamhemmanet, så måste man också hafva en landmätare dit för att göra uppmätningar. Denna procedur tror jag gerna kan uppskjutas ett eller annat år, och så länge som jordegaren och den som innehar den afsöndrade lägenheten äro ense om afgälden, så lider ingen derpå. Kronan förlorar alls ingenting derigenom. Först då jordegaren t. ex. tycker, att afgälden är för låg, eller tvärtom lägenhetsinnehafvaren att den är för hög, kan det vara skäl att få förhållandet definitivt ordnadt, och då eger ju hvem som helst af dessa begge att påkalla en skattläggning för att få afgälden lagligen bestämd.

Det har anförts af den domhafvande, som vändt sig till justitieombudsmannen i detta ämne och på hvars framställning justitieombudsmannens embetsberättelse i denna del hvilat, att det skulle vara förenadt med olägenheter, om icke konungens befallningshafvande fastställt en afsöndring innan lagfart derå beviljas. Bland annat säger han: "Egaren af den hemmanslott, hvarifrån afsöndringen skett stode i lagfartsboken fortfarande antecknad såsom egare till samma skattetal". Ja, det komme han att göra äfven om konungens befallningshafvande hade pröfvat afsöndringen; ty konungens befallningshafvande lär icke åsätta det något hemmantal, som icke är såldt såsom sådant. Olägenheten är således alldeles densamma, äfven om pröfning af afsöndringen föregår lagfartsansökningen.

Vidare säger samme domhafvande, att anmärkningarna om de frånsålda afsöndringarna rubbade icke skattetalet då sådant ej vore afsöndringarne åsatt, och att när fördenskull inteckning söktes i hemmanslotten, blefve den beviljad i det oförändrade skattetalet. Jag tror emellertid icke, att det är någon som placerar sina penningar mot inteckning på grund af sjelfva hemmantalet, utan det är naturligtvis taxeringsvärdet, som lägges till grund för bedömandet af säkerheten, när man skall låna ut penningar på en fastighet. Det af domhafvan-

den anmärkta förhållandet kan alltså icke föranleda någon risk för den som tager en inteckning i en hemmanslott, hvarifrån afsöndringar skett; ty i samma mån som afsöndringar derifrån egt rum, så ned-sättes taxeringsvärdet på sjelfva hemmanet samt kommer i stället att till en del öfverflyttas och föras på afsöndringarna. I detta afseende kan alltså, som sagdt, icke någon ökad risk för långfivaren antagas uppstå.

Justitieombudsmannen har anført, att, om lagfarten föreginge afsöndringens pröfning, olägenhet skulle uppstå i det fall, att afsöndringen vore olaglig och lägenhetsinnehafvaren sålunda pröfvades skyldig att återlemna större eller mindre del af den afsöndrade jorden. Derigenom skulle, förmenas det, uppstå oreda i lagfarts- och inteckningsböckerna, hvilkas anteckningar fortfarande qvarstode såsom grundade på bestämmelserna i det ursprungliga afsöndringskontraktet. Men jag tror icke, att det har någon fara med den saken. Hvar och en, som vill anställa klander å annans åtkomst till fast egendom, är, jemlikt 13 § i kongl. förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, skyldig att låta sin instämde talan i lagfartsprotokollet anteckna, innan målet kan företagas till handläggning, och denna anteckning skall, enligt 18 §, också anmärkas i lagfartsboken. Om sålunda någon olaglighet i afseende på afsöndringen förekommit, om den i storlek öfverstiger $\frac{1}{5}$ af stamhemmanets areal och sålunda bör minskas, och lägenhetsinnehafvaren följaktligen skall afträda så och så stor del deraf, så blir just, när rättelsen påkallas, förhållandet antecknad i lagfartsboken. Och när sedan frågan blifvit genom laga kraftvunnet beslut afgjord, så verkställles jemväl anteckning härom i lagfartsboken, så att reda och rättelse äfven här vinnes. Jag tror alltså, att någon olägenhet härutinnan ej skall kunna förorsakas derigenom, att lagfart beviljas utan att afsöndringen dessförinnan pröfvats.

Jag vill icke vara med om någon reaktionär lagstiftning eller försvåra förvärfvet af dessa små jordlotter för de mindre bemedlade, så att de kunna få sig en egen bostad och tak öfver hufvudet.

Jag tror för öfrigt, lika med lagutskottet, att det skulle vara risk underkastadt om man skulle vänta med att söka lagfart på en afsöndrad lägenhet till dess afsöndringen hunnit pröfvas. Det kan gå åt ganska lång tid innan detta hunnit ske. Det är icke alltid som kronofogden eller häradsskrifvaren hafva tid att genast företaga en skattläggningsförrättning, och under tiden skulle en inteckningssökande, eller någon, som till äfventyrs köpt sjelfva hemmanet, kunna komma emellan och få förmånsrätt för sitt anspråk. Ja, då säger man, att lägenhetsinnehafvaren får söka lagfart, och ansökningen får förklarar hvilande så länge; han har derigenom bevarat sin rätt mot tredje man. Ja, visserligen, men det blir dock en ökad kostnad för honom, detta, att han först skall söka lagfarten och sedan, när hindret för denna är undanröjdt, å nyo komma in till rätten och fullfölja ansökningen. Allting går ut på att beskatta de mindre bemedlade, och jag tror icke, att kammaren vill vara med om sådant.

Jag anhåller om bifall till lagutskottets afstyrkande utlåtande.

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)*

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)*

Herr Edelstam: Här har talats om de ökade kostnader, som skulle tillskyndas afsöndringens innehafvare genom den föreslagna förändringen, men denna invändning torde icke vara mycket att fästa sig vid. Åtminstone vet jag, att det ofta tillgår på sådant sätt, att hvarken kronofogden eller häradsskrifvaren behöfva resa till stället, ty vanligtvis finnes en karta öfver hemmanet, då laga skifte numera öfvergått största delen af vårt land. Derför behöfver afsöndringens innehafvare endast anmoda landtmätaren att uträkna markens areal i förhållande till hemmanet, hvarefter häradsskrifvaren uträknar afgälden, och så inlemnas dessa handlingar till konungens befallningshafvande, som beslutar i frågan. Detta går på ett par veckor, och kostnaden blir icke stor, möjligen 15 eller 20 kronor, om man nemligen ej vill hafva karta, men karta behöfves icke för att konungens befallningshafvande skall kunna pröfva afgäldens storlek. Utskottet yttrar i be-tänkandet:

Behörig kontroll i sistnämnda afseende synes ock kunna på annat sätt åstadkommas. Genom lagfartsförteckningarna erhålla konungens befallningshafvande och kronobetjeningen kännedom om de afsöndringar, å hvilka lagfart meddelats, och kunna då, med afseende å dem bland dessa, hvilka finnas icke hafva blifvit konungens befallningshafvandes pröfning underställda, utan hinder af lagfarten vidtaga de åtgärder, till hvilka förhållandena må föranleda.

Men äfven om konungens befallningshafvande genomläser dessa förteckningar, erhålles derigenom ingen kännedom om de lägenheter, som deri förekomma, och konungens befallningshafvande måste derom inhemta upplysningar. Men hvilken åtgärd konungens befallningshafvande för sådant ändamål skall vidtaga, det vet jag åtminstone icke. Jag tror icke, att man kan ålägga hvarken säljaren eller köparen af afsöndringen att göra detta, utan att kronofogden instämmer köparen till domstol och får honom förpligtad att göra det. Vill man afsöndra jord genom hemmansklyfning, då skall man förete karta för att öfverensstämmelse med lagfartsboken skall åstadkommas. Om jordeboken och lagfartsboken gå hand i hand med hvarandra, skola jordbruksförhållandena blifva bättre. Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Wählin: I likhet med herr Edelstam skulle jag med glädje mottaga ett lagstadgande, hvarigenom den pröfning af afsöndringslagenlighet, som det åligger konungens befallningshafvande att verkställa, förklaras böra föregå och göras till vilkor för lagfart. Jag tror nemligen, att ett sådant stadgande skulle bringa reda och ordning i hithörande förhållanden, åstadkomma en önskvärd öfverensstämmelse emellan kronans jordeböcker och domstolarnes fastighetsböcker, gifva åt lagfarten ökad värde och större vitsord samt dessutom förebygga eller åtminstone försvåra de stridigheter och förvecklingar, som under nuvarande lagstiftning kunna uppkomma, derigenom att domstol beviljar lagfart å och fastställer inteckningar i en lägenhet, som konungens befallningshafvande sedermera dock finner vara på olagliga vilkor afsöndrad från vederbörande stamhemman.

I afseende på hvad som blifvit invändt derom att konungens be-

fallningshafvandes pröfning af afsöndrings laglighet skulle medföra synnerligen dryga kostnader, vill jag slutligen erinra, att några kostnader i antydt afseende icke komma att drabba hvarje egare, som söker lagfart å en afsöndrad lägenhet, utan att sådana kostnader kunna ifrågakomma endast vid det tillfälle, då lagfart första gången sökes å lägenheten.

På dessa skäl, och med åberopande af herr Edelstams anförande, instämmer jag i hans yrkande.

Herr G. Berg: Med den förste talaren på södermanlandsbänken och med den siste talaren instämmer jag i yrkandet om återremiss af ärendet. Jag gillar deras skäl och anser, att saken har en vigtig betydelse i synnerhet nr den synpunkten, att afsöndringen först genom konungens befallningshafvandes pröfning blir individualiserad, så att man kan skilja den från andra afsöndrade lägenheter från samma hemman. Det gifves stundom fyratio till femtio afsöndringar från ett och samma hemman, och man kan väl förstå, huru svårt det är att i fastighetsböckerna skilja dessa från hvarandra, då alla uppgifter saknas om namn och areal. Vid afsöndringens pröfning hos konungens befallningshafvande får en sådan lägenhet sitt bestämda namn och nummer, som införes i jordeboken, der den står under det hemman, från hvilken den afsöndrats, med uppgift om storleken å den afsöndrade lägenheten. Genom det namn, lägenheten dervid erhåller, särskiljes densamma från alla öfriga från samma hemman afsöndrade lägenheter. Utan ett sådant särskildt namn och utan uppgift å lägenhetens areal, kan man understundom icke uti fastighetsböckerna skilja lägenheterna från hvarandra. Jag ber att få klargöra dessa förhållanden med ett exempel. En hemmansegare, som har en jernvägsstation på sina egor, afsöndrar t. ex. tio lägenheter med en areal af lika många kvadratref hvardera, och säljer dem till en och samme köpare, som tillhandlar sig dem på spekulation. Denne köpare går in till häradsrätten och får, utan föregången pröfning af afsöndringarna hos konungens befallningshafvande, lagfart på alla tio afsöndringarne, och tio särskilda lagfartsbevis utfärdas. Huru skall man nu kunna skilja dessa lägenheter från hvarandra? Köparen tänker bebygga en del af lägenheterna och intecknar den ena för 1,000 kronor, den andra för 2,000 kronor och den tredje för 3,000 kronor. Sedan säljer han dessa tre lägenheter jemte en fjerde; men det finnes mellan dessa fyra ingen skilnad i fastighetsböckerna, och det blir således alldeles omöjligt att öfver dessa afsöndringar utfärda tillförlitliga gravationsbevis. Hade deremot afsöndringarna förut blifvit pröfvade af konungens befallningshafvande, så hade de ock alla varit skilda från hvarandra genom särskilda namn. Utskottet har äfven medgifvit detta, då det i sitt betänkande yttrar:

“Det kan visserligen icke förnekas, att införandet af ett sådant vilkor för beviljande af lagfart å för alltid afsöndrad lägenhet, som justitieombudsmannen här föreslagit, skulle kunna i någon mån bidra till ökad reda och öfverskådlighet, särskildt i afseende å fastighetsböckerna.”

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)*

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)*

Detta medgifvande tyckes mig utan alla andra skäl bort vara tillräckligt att bestämma utskottet för ett annat slut än det, hvartill utskottet kommit. Detta mål, att få ökad reda, säkerhet och öfverskådligheit i fastighetsböckerna, är så ytterst viktigt och kan svårligen vinnas för dyrt, då dessa böcker kostat så mycket arbete och då det är så synnerligen viktiga rättsförhållanden, som äro beroende på dessa fastighetsböckers pålitlighet.

Herr Smedberg har såsom skäl emot den nya lagförändringen eller, om man så vill, lagförklaringen framhållit, att man icke bör fördyra köparens omkostnader för vinnande af säkerhet för hvad han förvärfvat. Nej, det bör man verkligen icke, och jag kan icke heller förstå, att man gör det här. Ty det finnes redan i lagen ett stadgande, som bestämmer att en sådan afsöndring skall i fråga om dess storlek och laglighet prövas af konungens befallningshafvande, och det blir väl således icke dyrare för köparen, om han verkställer denna åtgärd före eller efter lagfartsansökningen; det är ju alldeles egalt. Det kan deremot under nuvarande förhållanden vid saknad af tydlig föreskrift uti nu ifrågavarande hänseende blifva honom dyrare, om han kommer till häradsrätten för erhållande af lagfart, innan han sökt afsöndringens godkännande hos konungens befallningshafvande. En del domstolar pläga nemligen, som redan blifvit antydt, under sådana förhållanden förklara ansökningen om lagfart hvilande, med föreskrift att frågan om afsöndringens laglighet först bör prövas hos konungens befallningshafvande. Herr Smedbergs tal om beskattande af mindre bemedlade torde, genom hvad jag här ofvan anfört, kunna betraktas endast som ett skrämskott. Större eller mindre inkomster tillskyndas icke tjänstemännen, om köparne iakttaga det af herr justitieombudsmannen föreslagna tillvägagåendet eller icke. Men det är äfven en annan omständighet, som härvid bör tagas i betraktande. Jag vet nemligen icke något fullt säkert sätt, hvarigenom häradsrätterna kunde få en bestämd kännedom om de afsöndrade lägenheternas areal, om den icke är uppmätt af landtmätare, och en sådan uppmätning måste i de allra flesta fall gå före ärendets handläggning hos konungens befallningshafvande; då är det ju äfven lämpligt att denna åtgärd är företagen, innan lagfart sökes vid häradsrätten.

Jag yrkar, som sagdt, återremiss.

Herr Smedberg: Jag tror icke, att någon person på sådant sätt, som herr Berg förutsatt, upprättar handlingar och ingår i köp om de af honom exempelvis anförda tio lägenheterna utan åsatt namn eller nummer. Det är nemligen vanligt, att man vid sådana uppgörelser betecknar, att lägenheten skall innehålla så och så många qvadratref och qvadratstänger, samt bestämmer gränserna, så att framtida tvist icke uppstår. Jag tror därför icke, att det kan vara någon fara för beviljandet af lagfart, innan konungens befallningshafvande pröfvat afsöndringen. Beträffande kostnaden för denna pröfning, så är det visserligen sant, att den icke kan undvikas, men just det året, då köparen betalat köpeskillning för lägenheten och kanske haft andra omkostnader för flyttning och lägenhetens iståndsättande, kan det för

köparen vara en olägenhet att genast behöfva vidkännas äfven denna utgift, helst summan icke alltid är så liten, som man velat påstå. Man skall nemligen icke tro, att kronofogden och häradskrifvaren sitta på sina kontor och göra upp dessa uträkningar, de bruka merendels resa till platsen eller den ene resa till den andre, ty de bo sällan på ett ställe; och derest hemmanet, från hvilket afsöndringen skett, icke undergått laga skifte, eller någon karta derå finnes, måste landmätaren mäta upp hela hemmanets areal för att kunna beräkna afsöndringens storlek och förhållande till hemmanets hela egovidd. Så länge jordegaren och afsöndringsinnehafvaren äro ense om afgälden, från hvars utgörande kan lemnas 15 frihetsår, synes mig därför afsöndringen icke behöfva underställas konungens befallningshafvandes pröfning så hastigt. Kronan gör derpå ingen förlust, och ingen annan heller. När behöfvat vid frihetsårens slut eller eljest påkallar en sådan pröfning, bör den göras, men för vinnande af lagfart synes den mig icke nödvändig. Man bör icke blanda tillsammans domstolsformer och administrativa åtgärder. Lagfart är en sak för sig, och skattläggning en annan. Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets betänkande.

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)*

Herrar *Erikson* i Myckelgård, *Jansson* i Saxhyttan, *Bromée* och *Andersson* i Hasselbol instämde med herr *Smedberg*.

Herr *Jansson* i Krakerud yttrade: Jag får erkänna, att det är för mig upprörande att det skall vara så svårt för de mindre bemedlade att få köpa en jordbit, ty det fordras så många formaliteter för att komma i besittning deraf. Jag tycker därför, att man borde förenkla de härutinnan gällande stadganden så mycket som möjligt, men jag tror icke det är lämpligt att göra på det sätt, som justitieombudsmannen här föreslagit. Jag vet ett annat enklare och mera praktiskt sätt att gå till väga, och det är att helt enkelt afskrifva grundskattorna. Då blir man af med hela denna procedur. Ville man gå in på detta förslag, tror jag att det blefve till stor nytta för svenska nationen, och den gamla afundsjukan beträffande denna penningefråga borde icke vara af så stor betydelse som kultiveringen af landet och höjandet af dess modernäring. Man borde kunna få köpa en jordbit, samt säljare och köpare komma öfverens om huru stor den skulle vara, hvarefter landmätare finge mäta upp den, och sedan låte man bevillnigstaxera densamma samt sluppe ifrån allt vidare besvär. På detta sätt skulle det blifva till välsignelse för landet, och då skulle kanske tusentals menniskor, som ibland hafva litet penningar, blifva i tillfälle att köpa sig en jordbit, och säljare dertill finnas nog. Men nu kan man icke våga köpa, ty man köper en skatt och man vet icke ens hvad denna skatt utgör. Derfor blir ingen affär af, och därför reser också mängen af dessa personer till en annan verldsdel, der det icke är en skatterätt utan en jordbit, som man får inköpa.

Herr *Jonsson* i Myre: Herr talman! Jag anser, att det är af stor vigt för en köpare af en lägenhet att få lagfart så fort som

Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)

möjligt, när det finnes många säljare, som, kort efter det de sålt en afsöndrad lägenhet, sälja hela hemmanet, hvarifrån denna lägenhet afsöndrats. Skall nu köparen af jordbiten först gå till Konungens befallningshafvande för att få afgälden fastställd och dessförinnan hafva landtmätare, kronofogde eller annan kompetent person till att räkna ut storleken af lägenheten och uppgöra förslag till blifvande afgäld, kan säljaren under tiden hafva sålt hela hemmanet till annan person, utan att göra förbehåll om det första köpet, och köparen till den afsöndrade lägenheten går då miste om densamma. Jag anser således, att ingen fara ligger i den nuvarande lagstiftningen om lagfart å afsöndrad lägenhet, då i § 13 mom. 1 af kongl. förordningen den 6 augusti 1881 stadgas: "är af jord, som till afsöndring tillåten är, större andel än som svarar mot en femtedel af hemmanets egovidd för alltid afsöndrad utan behörigt tillstånd, och vill innehafvaren, då klander derå af vederbörande väckes, hela den jord behålla emot åtagande af andel i mantal och ränta i förhållande till hemmanets egovidd, hafve han dertill rätt". Om afsöndringen är större än $\frac{1}{5}$ af stamhemmanet, eger ju innehafvaren sålunda att ändå behålla den, med vilkor att lägenheten skall sättas i mantal, och då kan ju icke staten förlora något, när lägenhetsinnehafvaren får skatta för den andel han köpt af stamhemmanet.

Jag yrkar på grund häraf bifall till utskottets hemställan.

Herr Westrin: Herr Smedberg har kallat den af justitieombudsmannen föreslagna lagförändringen reaktionär. Jag undrar om det kan kallas reaktionärt att i lagen införa ett stadgande, som, jemte det att det medför enhet mellan lagfarts- och jordeböckerna, tillika måste anses i högst betydlig mån befördra lägenhetsinnehafvarnes intresse. Enligt kongl. förordningen om hemmansklyfning och jordafsöndring får i allmänhet jord afsöndras till högst $\frac{1}{5}$ af stamhemmanets areal, men det är dock Konungens befallningshafvande medgifvet att äfven godkänna afsöndring af större egovidd. Kan det då anses reaktionärt eller är det icke fast mer till fördel för lägenhetsinnehafvaren att han, sedan han köpt lägenheten, men innan han derpå nedlagt några kostnader, får Konungens befallningshafvandes resolution på godkännande af afsöndringen, mot om han, efter att hafva nedlagt kostnader på lägenheten, derest efter en längre tids förlopp klander mot afsöndringen väckes, får afsöndringen ogillad och i följd deraf förlorar jemväl de penningar han lagt ned på egendomen.

De kostnader, som fordras för att få Konungens befallningshafvandes godkännande, äro obetydliga. Jag föreställer mig, att den praxis, som, så vidt jag fattade herr Smedberg rätt, galler i Elfsborgs län, icke iakttages i många andra län. Atminstone går det i Kalmar län till på det sätt, som herr Edelstam nämnde, att köparen först går till landtmätaren med skifteskartan, och då räknar denne ut förhållandet mellan den afsöndrade lägenhetens och stamhemmanets storlek, hvarefter kronobetjeningen räknar ut afgälden; sedan går köparen till Konungens befallningshafvande, som pröfvar afgälden. Detta kostar icke mer än 8 à 10 kronor och kan ske på omkring åtta dagar. Der-

efter kan köparen hos häradsrätten få lagfart. Bevillningsstadgan säger, att för hvarje afsöndrad lägenhet skall särskildt taxeringsvärde åsättas; men jag tror icke, att det nu finnes någon garanti för att så kommer att ske för hvarje afsöndrad lägenhet, om icke Konungens befallningshafvande erhåller kännedom om afsöndringen. Det säges visserligen i utskottets utlåtande, att Konungens befallningshafvande och kronobetjeningen kunna genom lagfartsförteckningarna erhålla kännedom om afsöndringarna, men jag tror icke, att Konungens befallningshafvande kan endast på grund af dem vidtaga någon åtgärd för att få afgälden fastställd.

Jag ber därför att just i lägenhetsinnehafvarnes intresse få biträda det af herr Edelstam framställda yrkandet om återremiss.

Herr Månsson i Trää: Jag deremot ber att få yrka bifall till lagutskottets förslag. Jag fruktar att, om vi skola gå tillbaka till 1853 års bestämmelse, som upphäfdes 1858, blir följden, att man, såsom då skedde, aldrig kommer att lagfara sådana afsöndringar. Köp kommer nog att ega rum, men någon lagfart blir icke af. Lägenheten kan då gå utan lagfart från den ene till den andre; ty den föreslagna lagbestämmelsen blir ovilkorligen till hinder för lagfarten, då man, innan man kommer till Konungens befallningshafvande, måste hafva tag i landtmätaren m. fl. Och kommer man ifrån hvad nu är regel, att lagfara alla afsöndringar, då vore det icke bra. I min hemort är åtminstone icke förhållandet sådant, som herr Berg nämnde, eller att, om vid en jernvägsstation flera tomter säljas, villervalla uppstår i afseende å inteckningarna deri. Der nere finnas många jernvägsstationer, och der säljas tomter i otalighet; man sätter ett nummer på hvarje tomt, som afsöndras, och vid häradsrätten beviljas lagfart på detta tomtnummer. Herr Berg säger, att det måste vara ett namn för hvarje sådan tomt, men der äro hundratals tomter, och man har ansett lämpligast att åsätta dem nummer, och om inteckning sker, kommer den att gravera det eller det tomtnumret. Derigenom tror jag icke alls åstadkommits någon oreda. Deremot skall det, såsom sagdt, alltid medföra besvär att först gå till Konungens befallningshafvande, och detta kan vålla att köparen icke bryr sig om att lagfara, och då blir sista villan värre än den första. I min hemort hafva inga klagomål öfver den nuvarande lagbestämmelsen i detta fall försports, men deremot hafva många domare förut klagat öfver att icke folk lagfara sina egendomar, hvilket stundom medfört stora olyckor. Heman hafva sålts på exekutiv auktion, och lägenhetsinnehafvare, som ej lagfarit lägenheten, hafva måst köpa den om igen. Men som man numera alltid söker lagfart på sådana afsöndrade lägenheter, hör man icke vidare talas om dylika trakasserier.

Jag yrkar på grund häraf bifall till lagutskottets förslag.

I detta yttrande instämde herr *Olsson* i Kyrkebol.

Herr *Thomasson*: Då jag nu instämmer i det gjorda yrkandet om återremiss i syfte att vinna utskottets förord för min framställ-

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)*

Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)

ning, behöfde jag icke såsom skäl därför åberopa annat än det som anförts af herrar Edelstam, Wählin, Berg och Westrin. Jag skall också inskränka mig till några ord rörande de med förslaget tillämpning förenade kostnader, ty detta är verkligen pudelns kärna.

Det finnes säkerligen ingen, som på allvar vill bestrida, att den af mig ifrågasatta lagförändringen skall bidraga till reda och ordning i in-teckningsförhållandena, till klarhet i afseende på lagfarts- och in-teckningsböckerna samt tillförlitlighet och säkerhet i gravations-bevisen. Det har ej heller bestridts och skall aldrig kunna bestridas. Men — det kostar penningar. Jag vill dock bedja att i det afseendet få säga, att detta godkännande af Konungens befallningshafvande, som man vill stadga såsom vilkor för in-tecknings vinnande, kostar icke så mycket som man i allmänhet föreställer sig. Jag medgifver gerna, att det finnes orter, der kostnaden i förhållande till den afsöndrade lägenhetens storlek ej är så obetydlig. Men på många orter, särskildt i Skåne, har det sagts mig — och detta af personer, till hvilkas ord jag måste sätta tro — att kostnaden inskränker sig till 10, högst 20 kronor. Det är då denna afgift till landtmätaren, som uppgår till 5, ibland till 7 kronor, 2 kronor till häradsskrifvaren och 3 kronor i lösen för Konungens befallningshafvandes resolution. Dertill kommer ibland — det medgifver jag — arfvode till kommissionär hos Konungens befallningshafvande. Nu är det sant, att denna kostnad på andra orter, t. ex. på Gotland, uppgår till högre belopp. Men jag vill betona, hvad en föregående talare redan framhållit, att denna kostnad är köparen af en afsöndrad lägenhet lagligen underkastad äfven såsom förhållandena nu äro. Han är lagligen skyldig att söka Konungens befallningshafvandes godkännande, vare sig före eller efter lagfarten. Förhållandet är visserligen det — jag känner det nog — att man undrandrager sig denna kostnad, olagligen, till följd af bristande kontroll öfver lagens efterlefnad i detta fall. Men det får väl icke vara något skäl emot saken, om den i öfrigt är god, och den är, såsom föregående talare utvecklat, bestämdt till fördel icke blott för rättssäkerheten i allmänhet, utan ock för desse lägenhetsinnehafvare sjelfve.

Det har talats om, att det skulle vara reaktionärt. Det påståendet är redan bemött af en föregående talare, men jag vill dock fästa uppmärksamheten på, att en lagstiftning, som sedan gammalt gällt, kan väl icke sägas vara reaktionär. Det är visserligen sant, att efter det i 1853 års författning intagits ett bestämdt stadgande i detta syfte, så uteslöts det i den förordning af år 1858, hvarigenom den af år 1853 upphäfdes. Men om herrarne närmare se till, hvad detta upphäfvande innebär, så finner man, att derigenom upphäfdes icke denna bestämmelse, fastän den icke intogs i den nya författningen. Denna 1858 års författning förklarar nemligen, att man skulle återgå till den mycket gamla författningen — jag tror af 1827 — med några kongl. kungörelser af åren 1829 och 1831, som innebära förklaringar af lagen. Just det, att man inskränkte sig till att återgå till dessa bestämmelser, gjorde att man icke kom att tänka på denna speciella bestämmelse. Men det var icke annat än ett förbiseende. Jag stöder

detta antagande derpå, att alla domare äfven efter år 1858 fordrade ovilkorligen Konungens befallningshafvandes godkännande, innan lagfart beviljades. Det var först med anledning af detta prejudikat af högsta domstolen år 1877 som vissa domare började att ändra praxis i detta afseende. Andra hafva icke gjort det, de erkänna hvarken att lagen är upphäfd, eller att detta prejudikat är förbindande. Och jag vågar det påstående, att om frågan för närvarande skulle komma under högsta domstolens pröfning, skulle den sannolikt icke få samma utgång som 1877. Jag har god grund för ett sådant antagande.

Jag vill för öfrigt fästa uppmärksamheten på, att den kostnad det medför att söka godkännande hos Konungens befallningshafvande kan man, äfven med bästa vilja, icke alltid undandraga sig, äfven om man kan vinna lagfart före denna pröfning. Det händer nemligen ofta — jag vet det och det sade äfven den talare, som först hade ordet — att domaren vägrar lagfart och förklarar ansökningen hvilande till dess det visats, att afsöndringen vunnit vederbörandes godkännande, och detta på fullt giltigt skäl, emedan mycket ofta förekomma bestämmelser i köpebrevet, sådana att det är fullkomligt omöjligt att individualisera den frånskilda lägenheten.

Då således detta vilkor icke är egnadt att i ringaste mån öka vederbörandes kostnader, och det otvifvelaktigt skulle bidraga till dessa ytterst viktiga rättshandlingars, lagfarts- och inteckningsböckernas, säkerhet och tillförlitlighet, kan jag icke förstå, att man vill göra motstånd emot en sådan förändring som den ifrågasatta. Jag instämmer, såsom jag först nämnde, i yrkandet om återremiss, i syfte att få ett utlåtande från lagutskottet i denna rigtning.

Häruti instämde herrar *Olsson* i Frösvi, *Petersson* i Hamra och *Åkerlund*.

Herr Widström: I anledning af hvad den siste talaren nämnde om praxis eller förfaringssättet bland domarne vill jag — utan att motsäga honom — dock nämna, att inom svea hofrätt åtskilliga gånger både före och efter 1877 års prejudikat ett sådant vilkor som det ifrågavarande, stadgadt af underdomare för lagfarts beviljande, icke godkänts, utan beslutet undanröjts, och målet återförvisats till underdomstolen. Jag kan icke säga, om denna åsigt är fullkomligt allmän inom hofrätten, men att den är *ganska* allmän der, har jag mig bekant. Dock torde det finnas vissa, som hafva en annan mening. Det var endast detta jag ville meddela såsom upplysning i saken.

Härmed var öfverläggningen slutad. Enligt de yrkanden som derunder förekommit gaf herr talmannen proposition *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på ärendets återremitterande till utskottet; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Då votering likväl begärdes, skedde nu uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

*Angående
ändrad lag-
stiftning
rörande lag-
fart å af-
söndrad lä-
genhet.
(Forts.)*

Den, som vill, att lagutskottets utlåtande n:o 32 skall till utskottet återvisas,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har kammaren bifallit hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

Omröstningen utföll med 87 ja och 69 nej; hvadan kammaren beslutat i enlighet med ja-propositionens innehåll.

§ 6.

Om ändring af 16 § i jagtstadgan.

Slutligen föredrogs Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6 (i samlingen n:o 22), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring af 16 § i jagtstadgan den 21 oktober 1864.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, n:o 112, hade herr *F. G. Sandwall* föreslagit, "att Riksdagen ville besluta att i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes förordna om ändring af 16 § 4 mom. i nu gällande nådiga jagtstadga till följande lydelse:

"Finare giller eller snaror må till fångande af vildt ingenstädes i riket begagnas."

Utskottet hemställde dock, att ifrågavarande motion för närvarande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Motionären herr *Sandwall* erhöi på begäran ordet och yttrade: Till att börja med får jag påpeka, att ett tryckfel egt rum i sjelfva klämman af min motion. Felet har sedermera blifvit genom ett från tryckeriet utgifvet särskildt blad rättadt, men för dem, som icke sett detta, anser jag mig böra anmärka, att felet egt rum på tryckeriet.

Då man väcker en motion och har olyckan — hvilket ty värr inträffar för så många — att få utskottet mot sig, är i de flesta fall också motionen så godt som dödad, och man brukar säga, att man för att försvara den håller liktalet öfver motionen. Jag vågar i alla fall försöka, så godt jag kan, försvara den motion jag väckt, och dertill föranledes jag äfven af det milda sätt, hvarpå utskottet afstyrkt motionen.

Förlidet år väckte jag en motion rörande jagtstadgan. Då svarade utskottet, att då lagen ej var lika i alla Sveriges län, kunde utskottet ej bifalla min motion, men syntes annars vara ganska villigt att göra det, om lagen gällt för de norrländska länen lika väl

som för mellersta och södra Sverige. Jag lofvade då — och jag har nu hållit det löftet — att jag skulle komma med en motion, som ej afsåg annat än en lag, lika i detta afseende för hela landet. Nu har det utskott, som behandlat denna motion, sagt att, om motionen bifölles, det skulle lända till skada för de personer, som lefva af jagt i de nordligaste länen, och det skulle således vara skälet, hvarför icke motionen kunde bifallas. Till det af mig påpekade djurplågeriet synes utskottet emellertid icke tagit ringaste hänsyn.

För min del kan jag icke inse, hvarför man i norra Sverige skall vara mera berättigad än i södra delen af landet att utöfva djurplågeri, och min motion afser icke att skada Norrland, då jag ej påyrkat några strängare åtgärder mot de norrländska länen än mot det öfriga Sverige.

År 1883 väckte djurskyddsföreningen ett förslag om borttagande af snaror och giller för att derigenom bespara de oskyldiga djuren de plågor, som de vid detta fångstsätt äro underkastade. Öfver detta förslag yttrade sig flera myndigheter, bland andra domänstyrelsen, skogsinspektörerna i Jemtlands och Bergslagens distrikt, Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Kopparbergs län samt de båda sistnämnda länens landsting, och de tillstyrkte alla detta förslag, hvilket visar att äfven i de norrländska länen en åsigt finnes, som godkänner denna motion. Domänstyrelsen yttrar sig bland annat på följande sätt: "men utom att, enligt hvad af landstingets förhandlingar framgår, jordegarna sjelfva numera högst sällan om ens någonsin utöfvade djurfångst, som vanligast läras bedrifvas af den lösa befolkningen till föga eller ingen nytta för jordegaren, måste ett fortsatt användande af giller och snaror å dylika mindre egovidder, om ej utrota, dock till ringa mängd reducera det vilda, då deremot, om fångsten helt och hållet upphörde och villebrådsstammen finge ökas, äfven de mindre jordegarna medelst gemensamt begagnande af jagten å angränsande egoområden, eller gemensam arrendeupplåtelse af jagträtten derå, säkerligen skulle kunna bereda sig större inkomst af jagten, än som under nuvarande förhållanden är möjligt."

Domänstyrelsen har således ansett, att äfven från ekonomisk synpunkt skulle det blifva en stor fördel att taga bort detta förskräckliga och förödande djurplågeri.

En djurskyddsvän och tillika jägare har sändt mig ett par i snaror fångade orrhönor, och jag har visat dem för åtskilliga ledamöter i kammaren, och jag är viss på, att alla, som sett dem, kunna intyga, att dessa foglar varit underkastade det gräsligaste djurplågeri, en varelse kan underkastas. Den ena af dessa foglar hade fått foten i snaran, och, såsom jag förut påpekat att det ofta händer, hade den fått sitta kvar i snaran, tills den slitit upp köttet på hela ena sidan och brutit af benet samt slutligen svultit i hjel. Den andra, som fått vingen i snaran, hade icke allenast fått vingen afbruten, utan äfven af den skarpa messingssnaran en stor del af ryggen söndersargad samt på det sättet plågats till döds. När man ansett sig böra förbjuda sådan fångst i mellersta och södra Sverige, hufvudsakligen naturligtvis för att skydda vildtet mot fullständig utrotning, men ock

*Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)*

*Om ändring
af 16 § i
jagstadsan.
(Forts.)*

för att frälsa djuren från onödiga och orimliga plågor, och när detta har kunnat ske, hvarför skulle man ej också kunna tillämpa en liknande lag, som gälde äfven för de norra länen.

Det går i allmänhet till så, att drängar, tjenstepojkar osh sådana, som icke kunna offra söknedagarne åt denna fångst, vitja sina snaror och giller en gång i veckan, nemligen på söndagen, och om då en fågel råkar fastna i en sådan snara strax derefter, så får han sitta der till nästa söndag. Så går det verkligen ofta till, och jag har sjelf under min pojktid och ungdomstid varit vittne till många sådana gräsligheter, som begåtts med snarning. Jag vet visserligen, att mitt anförande nu icke tjénar mycket till, ty jag har hela provinser mot mig och representanter derifrån, som äro ganska kraftfulla och mäktiga och som skola göra sitt till att motarbota bifall till min framställning, men jag anser mig icke desto mindre böra förfäkta min rättvisa sak. Jag har här i min hand en tidning, deri står en lång epistel, som jag ej vill trötta kammaren med att uppläsa, ehuru det är en vacker och beaktansvärd artikel, skrifven af en på samma gång jagt- och djurskyddsvän, och slutet på den lyder på följande sätt: "De slutord, jag på grund af ett tredjedels sekels vistande i Smålands bygder, med vaken blick följande våra jagtförhållanden, vågar att här framhålla, kunna till sist sammanfattas i ett: *bort med snarorna*, dessa ohyggliga qvarlefvor från en rå forntid med sitt förakt för icke blott ett djurs lidande, utan äfven för hela djurslägtens bestånd."

Jag brukar, såsom herrarne veta, icke upptaga kammarens tid mycket, och vill icke heller göra det nu, utan skall blott anhålla, att de, som ömma för djuren och icke vilja tillstådja ett fortsatt djurplågeri, måtte, trots utskottets motarbetande af mitt förslag, bifalla min motion.

Herr *Lund* instämde med Herr *Sandwall*.

Herr *Farup* anförde: Herr talman, mine herrar! Skulle motionärens förslag gå igenom, så skulle det blifva ett hårdt slag för Norrland och för alla de delar af vårt land, der man nu får fånga vildt på det gamla vanliga sättet med giller och snaror, ty motionären torde knappast hafva gjort klart för sig, hvilket inflytande detta skulle utöfva på befolkningens ekonomiska ställning. Jag vet på förhand, att, då jag nu uppträder emot motionen, det nog kan hända, att jag kommer att betecknas såsom djurplågare och vän af djurplågeri, men, mine herrar, jag vill hellre tåla den anmärkningen än att göra mig till vän af människoplågeri. Dessa nordliga landsdelar hafva redan fått fullt tillräckligt af det nya systemet genom tillökningen i priset på den nödvändiga födan, som de lika väl som djuren måste bestå sig. Skall man nu ock hindra dem att skaffa sig sin nödtorft på det gamla, öfliga och lagliga sättet? Det blir ett människoplågeri i vida större utsträckning än motionären kan ana. Den inkomst, som denna fångst lemnar åt Norrland, är ingen småsak, ty den rör sig om hundratusentals kronor, och den drifves just på

sådana trakter, der man vintertiden icke i allmänhet kan på annan väg skaffa sig några förtjenster. Detta vill motionären nu sannolikt, utan att hans hjerta ens det ringaste häraf röres, tillintetgöra, och det efter att han fördrat födan, ja, icke han ensam, utan många andra med honom. Det kallar jag hänsynslöst, och jag vill med större skäl kalla det menniskoplågeri, än den ärade talaren kallade det djurplågeri, om detta fångstsätt användes på ett klokt och förståndigt vis. Det är i hög grad öfverdrifvet att påstå, att detta sätt skall innebära större djurplågeri än jagt i allmänhet. Att i alla tider det måste med hvilket jagtsätt som helst medföra någon plåga, då ett djur skiljes vid lifvet, är klart och kan ej undvikas, men, såsom sjelf varande jägare och äfven till en del fångstman, har jag haft många tillfällen att öfvertyga mig, att dödandet genom användning af snaror eller giller i allmänhet icke medför större plågor för djuret, än då villebrådet skjutes. Jag har ännu icke hört, att någon framkommit med förslag till lag i det syfte, att man skulle fordra, att de skjutna djuren ovilkorligen skulle dö genast eller utan plågor. Men derhän måste man komma, om man fullföljer motionens syfte. Att nu fånga det vilda i de norra trakterna — jag menar företrädesvis fjelltrakterna — på samma sätt som i de södra, är i anseende till naturförhållandena, de långa vintrarne o. s. v. nästan omöjligt. Det fångstsätt, som der från uråldriga tider varit begagnadt, är, så vidt jag vet, det enda lämpliga. Och då jag bestridt och fortfarande bestrider, att något egentligt djurplågeri här förekommer, om dessa giller och snaror ändamålsenligt användas, så kan jag icke lemna mitt bifall till motionen.

Andra svårigheter möta med afseende på genomförandet af en dylik lag i dessa trakter. I de ofantliga vidder, som tillhöra Kopparbergs, Jemtlands, Vesternorrlands, Vesterbottens och Norrbottens län — huru kan man tänka sig, att ett öfvervakande af förbud der skulle kunna ega rum, då det icke är möjligt i andra mera tätbebyggda län, der detta förbud nu gäller? Alla veta, att dylik fångst förefinnes så väl i Småland som i Dalarne och i andra delar af riket, utan att man varit i stånd att genomföra förbudet.

Den ärade motionären frågade, hvarför man skulle anse ett förbud strängare gent emot de nordliga länen än emot andra delar af riket. Det blefve ojemförligt mycket strängare därför, att dylik fångst i de norra länen utgör ett ganska väsentligt vilkor för menniskorna att der kunna lefva och uppehålla sig. Jagt är i de flesta andra delar af riket mera en bisak, men här är den ett näringsfång. Att nu beröfva invånarne deruppe denna nödvändiga inkomstkälla för att der kunna lefva, sedan man förut satt dem på svältkur — det vore dock allt för obarmhertigt.

Talaren har omnämnt ett par fåglar, som han förevisat och som skulle hafva lidit så ofantligt genom det använda fångstsättet. Jag kan komma med andra fakta, som bevisa, att det icke är så farligt med djurplågeriet. Det villebråd, som efter fjelltrakterna mest fångas, är ripa. Prisskilnaden mellan blodig och icke blodig ripa är i Norge — här i Stockholm tror jag förhållandet är något annorlunda — från

*Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)*

Om ändring
af 16 § i
jagstadsagen.
(Forts.)

10 till 20 öre. Detta har gjort, att befolkningen lagt sig synnerligt stor vinning om att inrätta giller och snaror så, att foglarne dödas mycket fort. Det ligger i deras eget intresse, att det fångade villebrådet skall dödas fort, så att det icke blir mindre matnyttigt och genom ett långvarigt pinande i fångsredskapet slår sig blodigt. Om den ärade talaren själf vore fångstman och hade någon idé om, huru fångsten tillgår i dessa trakter, så tror jag icke han skulle yttrat sig i detta afseende så som han gjort. Att ett par fåglar blifvit mycket illa misshandlade, det är väl möjligt. Men är den ärade talaren säker på, att det skett genom giller? Jag är ingalunda öfvertygad derom.

Hufvudsakligen på dessa skäl, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr Ryding: Jag vill fästa uppmärksamheten på, att det icke var många år sedan denna fråga var föremål för landstingens och länsstyrelsernas behandling inom de norra länen. Djurskyddsföreningen hade nemligen då ingått till Kongl. Maj:t med en framställning i enahanda syfte som motionärens förslag. Denna framställning togs i ganska allvarligt öfvervägande, hvarvid inom Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Jemtlands län både landsting och Kongl. Maj:ts befallningshafvande voro fullkomligt ense om, att den ifrågasatta inskränkningen skulle vara en betydlig minskning i ett ekonomiskt förvärf, som hittills fått tillgodonjutas inom dessa landsdelar och hvilket de så ofantligt väl behöfva, då — såsom herrarne nog veta — de icke äro så synnerligen rika på förvärfskällor. Gefleborgs läns landsting och länsstyrelse tillstyrkte deremot bifall till djurskyddsföreningens framställning, hvad Gefleborgs län vidkom. I Kopparbergs län uttalade sig pluraliteten i landstinget för ett förbud mot användandet af giller och snaror. Men minoriteten uttalade sig i motsatt syfte. Kongl. Maj:t rättade sig fullkomligt efter dessa uttalanden i de fem förstnämnda länen, och hvad angick Kopparbergs län blef minoritetens åsigt den gällande.

När nu Kongl. Maj:t visat sig taga sådan hänsyn till befolkningens uttalande åsigt, skulle det förefalla bra märkvärdigt, om Riksdagen på framställning af en enskild motionär från mellersta Sverige fattade ett motsatt beslut. Denne och hans meningsfränder tyckas säga: "Vi bry oss icke om, hvad de norrländska länen tänka och behöfva i detta fall. Det är nog, att vi för vår del vilja hafva bort detta fångssätt." Jag tror likväl icke, att I, mine herrar, viljen göra Eder skyldiga till att härutinnan följa dem.

Jag yrkar afslag på motionen och bifall till utskottets hemställan.

Med herr Ryding förenade sig herrar *Andersson* i Bringåsen, *Hyggrell*, *Carlsson* i Nysäter, *Bromée*, *Andersson* i Baggböle, *Jonsson* i Myre, *Boström* i Bodbyn, *Sundberg* från Haparanda, *Eriksson* i Myckelgård, *Olson* i Stensdalen, *Andersson* Hasselbol och *Truedsson*.

Herr Thestrup: Efter det värdefulla understöd, som utskottet fått af de siste ärade talarne, behöfver jag icke vara mångordig. Med afseende på frågans humanitära sida kan jag försäkra, att jag i detta afseende är lika öm om djuren som motionären. För min del skulle jag, om jag finge följa det som min känsla, min subjektiva åsigt bjuder, icke allenast i fråga om denna paragraf utan om mycket annat, som hänföres till jagtstadgan, önska åtskilliga förändringar. Men då det är fråga om att stifta lag, måste man fästa sig äfven vid andra omständigheter, betrakta för handen varande förhållanden och deribland särskildt sakens ekonomiska sida.

Den siste ärade talaren framhöll, hurusom det icke var länge sedan myndigheterna i de norrländska länen uttalade sig i denna fråga med anledning af djurskyddsföreningens framställning. Med stöd deraf yttrade domänstyrelsen bland annat, att inom de norrländska länen "fångst af vildt ännu eger en ej oväsentlig ekonomisk betydelse", och att "förbudet mot fångstredskaps begagnande, om ock berättigadt ur jagtvårdens synpunkt, skulle minska befolkningens förvärfskällor, i synnerhet inom lappmarkerna". Vid samtliga de afgifna utlåtandena — om man undantager Gefleborgs län, der annat utlåtande afgafs — har domänstyrelsen fäst afseende, och Kongl. Maj:ts resolution och derpå grundade kungörelse stod i hufvudsaklig öfverensstämmelse dermed. Så vidt jag af representanterna för de norrländska länen hört, lär någon förändring i dessa förhållanden sedan dess icke hafva egt rum. Utskottet har derför ansett sig ega grundade skäl att icke biträda motionärens förslag.

Men äfven om i öfverensstämmelse med motionärens framställning ett dylikt förbud beträffande de norrländska länen infördes, hvad blefve väl dess effektiva betydelse? För kort tid sedan läste man i stockholmstidningarna — jag tror uppgiften var hemtad ur någon smålandstidning — en i hög grad upprörande beskrifning på det sätt, hvarpå ifrågavarande djurfångst der bedrifves, och detta oaktadt i de sydliga länen af riket förbudet mot användande af giller och snaror i 20 års tid varit gällande och tillämpadt. Huru skulle väl då tillämpningen af ett dylikt förbud gestalta sig i de nordligaste delarne af vårt land? De lokala förhållandena derstädes skulle naturligtvis göra öfvervakandet af ett sådant förbud, om icke omöjligt, dock så svårt, att — derest man icke skulle vidtaga åtgärder för att få kronobetjeningens och skogstjenstemännens antal väsentligen förökadt — ett dylikt stadgande blefve i de allra flesta fall en lag på papperet, som icke komme att efterlefas.

Jag föreställer mig också, att om för någon särskild af dessa landsdelar på grund af ett eller annat förhållande en förändring i gällande jagtlagstiftning blefve erforderlig, de lokala myndigheterna icke skulle underlåta att derom göra framställning. Jag är också öfvertygad derom, att en dylik framställning i så fall skulle göras af orternas representanter i Riksdagen, som bäst torde kunna bedöma, huruvida för någon af dessa landsdelar en sådan förändring i jagtlagstiftningen är erforderlig. Sedan 1869 års kongl. kungörelse tillkom, har emellertid någon sådan framställning icke blifvit gjord; och som jag

*Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)*

*Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)*

genom de upplysningar jag erhållit af representanterna för de län, hvilka det yrkade förbudet skulle afse, kommit till den åsigt, att ett dylikt förbud skulle verka i hög grad menligt för de nordligaste delarne af vårt land, anhåller jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Wallmark: Herr talman, mine herrar! Då jag tillhört det utskott, som behandlat denna fråga, och reserverat mig emot det slut, hvartill utskottet kommit, torde det tillåtas mig att yttra några ord.

Jag vill först tillkännagifva, att som jag hört att många af mina kamrater från de nordliga länen hafva i denna sak en annan åsigt än jag, vill jag inskränka mig till att tala om, huru saken gestaltar sig i den trakt jag representerar, i den bygd, jag närmast känner till. I hufvudsak instämmer jag med motionären, ehuru jag stöder mig äfven på andra skäl, än dem han anført, i den öfvertygelsen att fångst med giller och snaror icke bedrifves tillfredsställande.

Hos oss är det vanligt, att på skogsmark hafva får ute på bete under sommaren. En och annan gång, för att icke säga ofta, händer det nu, att harsnaror blifva kvar från vintern. De yngre och svagare af fåren fastna i dessa snaror, och på detta sätt få de lida nöd och äfven dö derigenom.

Äfven åtskilliga andra oegentligheter föranledas genom dylik fångst. Förnämligast bedrifves den af lösa personer, som vilja lefva lätt och bekvämt och som lägga ut snaror än här, än der, fälla ner ungskog för att bilda stängsel å ömse sidor om dem o. s. v. Man behöfver icke gå särdeles långt för att träffa hundratals utlagda snaror, och att detta är förenadt med skadegörelse å skog är obestridligt.

Men hufvudsakligast stöder jag mig på domänstyrelsens utlåtande i denna fråga af den 16 februari 1885, hvilket jag till någon del skall be att få uppläsa. Domänstyrelsen yttrar:

“Enligt 1864 års nådiga jagtstadga var till en början begagnandet af finare giller och snaror för fångande af vildt tillåtet inom hela riket under för jagt lofgifven tid, men inskränktes genom nådiga kungörelsen den 29 januari 1869 till Kopparbergs och de norrländska länen, hvarest nämnda fångstredskap från äldre tider brukats och der fångstmetoden i anseende till egoområdenas storlek, rikare tillgång på vildt samt en glesare befolkning ansågs vara mindre förödande, än i de sydligare länen, hvarest ett fortsatt begagnande af giller och snaror befarades hafva det wildas utrotande till följd.” Vidare fortsätter domänstyrelsen: “Utan tvifvel är användandet af fångstredskap i allmänhet mera ödande å villebrådstillgången äfven i de norra orterna, i synnerhet de tätare bebyggda delarne deraf, än som med en ändamålsenlig jagtvård är förenligt, helst då i betraktande tages, hvad från flere håll uppgifvits, att fångstredskap genom vårdslöshet ej sällan vid jagttidens slut kvarlemnas utsatt och sålunda tillfogar det wilda skada äfven under fridlyst tid. Såsom varande en olämplig jagtmetod, synes begagnandet af berörda fångstredskap därför i jagtvårdens intresse böra inskränkas jemväl i de norra länen; dock läser en sådan inskränkning lämpligen ske endast i den mån näringarnas utveckling gör det tillförene för

jordegarne vigtiga fångstförvärfvet obehöfligt, och ett förbud emot villebrådsfångst kan antagas ega stöd i allmänna meningen.“

Jag tror sålunda, att nedre delen eller kustlandet inom Norrland borde i detta afseende hafva samma lag som öfriga delar af riket. Skulle undantag göras, så skulle det vara för fjellbygden och lappmarkerna, men icke för det nedre landet. Och skall vår jagtstadga åstadkomma åsyftad verkan, nemligen skydda fåglar och öfriga villebråd för utrotande, så är det af största vikt, att användandet af ifrågasvarande fångstredskap måtte vara genom lag förbjudet.

Jag har velat uttala detta för att förklara min ställning i frågan. Jag vet nog, att hon denna gång faller; men jag tror att hon gör, som öfriga tidsfrågor: hon faller framåt.

Herr Petersson i Runtorp: Jag har verkligen begärt ordet för att biträda motionärens åsikter. Det är tråkigt att höra, att norrlandsrepresentanterna icke hysa sympatier för förslaget. Jag kan verkligen icke förstå, hvarför de icke skulle kunna göra det. För min del kan jag icke finna annat, än att de som hafva någon omtanke om djuren, icke borde tåla, att dylika fångstredskap få begagnas. Så mycket har jag sjelf sett deraf, att jag fått klart för mig, att det är ett det ohyggligaste djurplågeri. Om en fågel, som fångas i snaran, fastnar med hufvudet och halsen, så att han dör, då kan det väl gå an. Men om han fastnar med en vinge eller en fot, så kan han länge få lefva och pinas på det förskräckligaste sätt. I de norra trakterna, som äro så vidsträckta, förmodar jag man vittjar blott högst en gång i veckan. Då är det icke möjligt annat än att djurplågeri måste ega rum. Men för min del tycker jag, att om man vill fånga djur, må man fånga dem på ett vanligt sätt med skott och så att på samma gång skjutfärdigheten något uppöfvas. Detta vore det rätta sättet. Sjelf har jag förstört, så mycket jag kunnat, dylika snaror — många tusen giller. Under det jag gått och sett efter på mina egor, har jag då också träffat på djur, som befunnits fångslade i snarorna i det mest ömkliga tillstånd. Det har verkligen varit upprörande.

Hvad nu Norrland beträffar, så tycker jag det är sorgligt, om man der skall hafva sin existens på djurplågeri. Herr Farup talade om, att det skulle blifva "menniskoplågeri", om vi förbjöde detta djurplågeri. Jag tror icke det är så farligt med den saken. Nog komma norrländingarne att fånga djuren ändå — men de komma att göra det på ett sätt, som mera öfverensstämmer med det rätta och menskliga.

För öfrigt vill också jag påminna om, att de jägare, om hvilka nu är tal, vanligtvis äro pojkar och lösdrifvare, som icke vilja släppa till ryggen till att arbeta ordentligt. Vill man gynna dylika tjufskyt-tar, så må man behålla stadgandet. Det är sådana jägare, som fånga villebrådet, så att det icke hörs; och man kan därför omöjligen hålla reda på jagträtten. Jag tycker, att norrländingarne i detta fall borde inse, hvad som är deras verkliga fördel. Och med fattigdomen är det nog icke heller så farligt — åtminstone om man skall döma af hvad man får höra, när järnvägsfrågan är före.

Jag yrkar bifall till motionen och afslag på utskottets betänkande.

*Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)*

*Om ändring
af 16 § i
jagstadsan.
(Forts.*

Herr vice talmannen L. O. Larsson: Det förefaller nästan, som om norrländingarne och dalfolket icke skulle förstå sitt bästa, utan som om man vill truga på dem välgerningar, som de icke begripa och icke vilja hafva. Jag har efter landshöfding Rydings yttrande icke mycket att tillägga; men då jag fått ordet, vill jag säga några ord.

Hvarken i mellersta eller södra Sverige har jag tagit notis om, huru giller och snaror äro beskaffade; men de måtte vara af annan sort än de som begagnas i Norrland och Dalarne, efter som djuren pinas i flere dagar i sådana giller och snaror och slutligen svälta i hjel. Hos oss är icke så fallet, utan nästan utan undantag dö djuren ögonblickligt. Sjelf har jag som pojke fångat rätt mycket villebråd i både giller och snaror, men aldrig lyckades det mig att få en enda lefvande. Jag har varit så nära, att jag sett, när fågeln gick i gillret eller snaran; och som pojke tyckte man det skulle vara så roligt att fånga en orre eller tjäder lefvande. Vi sprungo, som man säger, "allt hvad tygen höllo", men oakadt vi voro kanske bara 25 à 50 alnar ifrån snaran eller gillret, var fågeln redan död när vi kommo fram — till stor förargelse för oss, som ville taga honom lefvande. Så förhåller det sig med giller och snaror deruppe. Men det måtte vara annorlunda på andra ställen. Som bekant, eger det förhållandet nu rum, att giller och snaror äro förbjudna i mellersta och södra Sverige och tillåtas endast i Norrland och Dalarne. Motionären har nyss talat om, att han fått några i snaror ytterst illa misshandlade fåglar sig tillsända. Naturligtvis antog jag dessa vara komna från Norrland eller Dalarne, enär endast der sådana begagnas, men på tillfrågan har motionären lemnat den märkliga upplysningen, att de skickats honom ifrån Småland — der det är förbjudet att fånga med giller och snaror! Huru förklara detta? Från Norrland skulle han sväriligen kunnat få så illa tilltygade som de af motionären förevisade.

Det är således icke, som man söker påstå, något oerhördt grymt djurplågeri detta, att fånga villebråd i giller och snara. Visst icke! Det är icke något djurplågeri, som på något sätt kan förliknas med t. ex. fiske. Det lär väl icke vara något så särdeles angenämt för fisken, när han får kroken in i sig och så får sitta der längre eller kortare tid. Eller om han fångas på annat sätt, lär det vara lika litet angenämt. Man synes vilja antyda, att för villebrådet skall det vara ett särdeles nöje att blifva jagadt och skjutet eller såradt efter jagtkonstens regler. Jag har sjelf deltagit i jagt, dock icke mycket. Men jag har varit i tillfälle att se, huru villebråd under flera timmar fått löpa undan för 2, 3 blodgiriga hundar med några oskickliga söndags- eller tjufskytтар efter, som aflossat det ena skottet efter det andra utan att döda. När de så komma hem utan villebråd, säga de: "Ja, nog ligger der nu flere sårade eller dödade villebråd, der vi farit fram; men vi fingo icke reda på dem." Det är om dessa s. k. söndagsjägare striden gäller. Hos oss är, såsom det uppgifves, ytterst få af hemmansegarne, som utöfva någon jagt. Det är icke heller många af dem, som använda giller och snaror, det är egentligen blott några yngre, 12, 15 år gamla pojkar. Endast någon gång är det äldre personer, men vanligen är det fattiga och mindre bemedlade, som syssel-

sätta sig dermed. Jag får säga, att jag med största nöje tillåter dem detta på de egor jag har, hellre än att se dessa söndagsjägare, som jaga icke för villebrådets skull, d. v. s. för att bereda sig en välbehöflig inkomst, utan endast för nöjet att pina och sätta efter några djur längre eller kortare tid.

När fråga är om giller eller snaror, då kan jag trygga min egendom, om jag vill. Jag behöfver icke ofta gå ut i skogen och på marken för att se efter, om giller eller snaror äro utsatta. Om jag tager bort dessa en gång, så går icke någon olofligen och sätter dit några nya, när han riskerar att få dem förstörda igen. Men dessa jägare, öfver dem kan man omöjligen hafva någon kontroll. Jag kan träffa på en sådan i min egen skog sysselsatt med att jaga, ja se honom der fälla villebrådet. Men icke går man försedd med vittnen i skogen. Om jag då säger: "Du har skjutit villebråd å min jagtmark?" och han svarar: "nej" — hvad är då att göra? Intet; ty jag har intet vittne att åberopa. De fleste, som mest syssla med jagt, ega vanligen hvarken skog eller mark; men de ega kanske en hund, eller också låna de sig en sådan, men jaga när som helst och hvar som helst, ty inga gränсор finnas för deras sjelftagna rättigheter. Om jag nu stöter på en sådan, så har jag ingen utväg att få honom fast. Någon säger kanske: "Man kan ju taga hans hund." Jo, det är visst någon lätt sak att taga en hund. Nej, man kan intet göra.

Hos oss i Dalarne skulle man göra det nästan omöjligt att fånga villebråd, om man icke tillåte användande af giller och snaror. Såsom bekant, är nemligen hemmansklyfningen der mycket stor. Man har der olika skogar, "hemskog", "utskog" och "fäbodskog" på flera ställen. Dessa skogar har man delade i skiften, som icke sällan äro en $\frac{1}{4}$ ja en half mil långa, men deremot icke äro bredare än 50 å 100 alnar. Att jaga inom dessa trånga tegar är ju alldeles omöjligt, ty man kan ju icke kommendera villebrådet att hålla sig inom dessa så smala sträckor, hvilket också gör det alldeles omöjligt att kontrollera dessa kwpsskyttar och söndagsjägare, som jaga endast för sitt nöjes skull och utan att hafva behof af att komma öfver något villebråd. Jag är åtminstone för min del alldeles öfvertygad derom, att ett bifall till motionärens förslag är för våra orter ingalunda af behovet påkalladt. Jag har läst igenom alla dessa handlingar, som med anledning af djurskyddsöreningens hos Kongl. Maj:t år 1883 gjorda framställning inkommit från jägmästare, inspektörer och i öfrigt alla som deröfver afgifvit yttranden, och det har dervid varit rätt kostligt att se huru olika uppfattningarna varit. Den ene inspektören säger att detta fångstsätt med giller och snaror medför för djuren alldeles förfärliga plågor, under det andra säga alldeles motsatsen, eller att djuren icke alls plågas deraf, utan att det tvärtom är svårare vid jagt och skjutning. Således stå dessa sakkunniga emot hvarandra.

För min del kan jag icke annat än beklaga, om man skulle bifalla motionärens förslag. När man fått välsignelsen af ett förbud i motionens syfte i de delar af landet, der detsamma möjligen varit önskad, så synes det mig som om man borde vara nöjd och att man icke borde försöka truga på oss en dylik välgerning, som hvarken är af behovet

*Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)*

Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)

påkallad eller af befolkningen sjelf begärd. Först när detta sker, kan det vara tid på att tänka på saken.

För min del ber jag af nu anförda skäl få yrka bifall till utskottets afstyrkande hemställan.

Häruti instämde herrar *Ollas A. Ericsson, Tysk* och *Olsson* i Sörnäs.

Herr Lundström: Jag får allra först uttala min tacksamhet mot motionären för hans nu visade stora intresse för de norrländska förhållandena. Detta intresse rör sig visserligen nu kring omsorgen om att skydda foglarne i Norrland, men jag hoppas, att han skall med samma intresse deltaga i frågor, som angå det norrländska folkets väl. Emellertid, om herrarne vilja betrakta denna fråga uteslutande såsom en humanitetsfråga, så får jag erinra herrarne om behandlingen vid sista riksdagen af frågan om den s. k. vivisektionen. Dervid förekommo så många skäl, hvilka verkligen voro af den beskaffenhet, att man kunde ifrågasätta, huruvida icke omtanken för och ömheten om djuren hade bort föranleda vivisektionens afskaffande; men icke dessmindre visade Riksdagens då fattade beslut, att äfven denna känslighet för djurens lidande kan hafva sin behöriga gräns. Dessutom vill jag be att få påpeka, det äfven Norrland fått vidkännas ganska betydliga inskränkningar, hvilka blifvit gjorda i syfte att bevara foglarne från för stor utrotning. Enligt kongl. brefvet den 31 maj 1888 är fridlysningstiden beträffande jagt inom Norrbottens och Vesterbottens län utsträckt från den 16 mars till den 20 augusti. Enligt § 1 i kongl. jagtstadgan den 21 oktober 1864 tillkommer Kongl. Maj:t och kronan jagträtten å, bland annat, kronoparker och all annan, Kongl. Maj:t och kronan tillhörig, odisponerad mark äfvensom å häradsallmänningar, ehvad de stå under allmän vård eller under menigheters gemensamma förvaltning. Det är således i sanning icke så små trakter, der den enskilde icke eger jaga, och der jagträtten är tillåten endast för en del kronans tjänstemän och för sådana, som dertill förvärfvat sig domänstyrelsens tillåtelse. Vidare ligger ju en ganska betydlig inskränkning i lagstadgandet, att ingen får jaga olofligen på annans mark vid äfventyr att, om han det gör, straffas på sätt derom särskildt är stadgad. Derigenom anser jag att jordegaren skulle vara fullkomligt skyddad mot intrång å sina jagtmarker af lösdrifvare och torpare, om icke förhållandet, hvad särskildt Norrland beträffar, vore det, att de flesta byalag derstädes unna dessa torpare att, på sätt de kunna, söka tillgodogöra sig åtskilligt af det villebråd, hvarpå skogarne lemna tillräcklig tillgång. Jag anser att man genom antagandet af det förslag, som motionären framställt, skulle gå väl långt, då detsamma verkligen skulle medföra en minskning i en af den fattiga befolkningens förvärfskällor, helst dessa der uppe i Norrland, såsom en talare förut antydt, ingalunda äro för många och sålunda alldeles icke böra genom åtgärder från Riksdagens sida ytterligare inskränkas. Bland de myndigheter, som yttrat sig i denna fråga, är äfven domänstyrelsen, som uttalar sig sålunda: "Hvad derefter beträffar Jemtlands, Vesternorrlands, Vesterbottens och Norrbottens län, hvarest,

enligt hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, landsting och en del af skogstjenstemännen upplyst, fångst af vildt i allmänhet ännu eger en för landets inbyggare ej oväsentlig ekonomisk betydelse, och hvarest förbudet mot fångstredskaps begagnande, om ock berättigadt ur jagtvårdens synpunkt, skulle minska befolkningens förvärfskällor, i synnerhet inom lappmarkerna, anser domänstyrelsen, att begagnandet af finare giller och snaror för fångande af vildt fortfarande bör derstädes vara medgifvet, helst utsigt torde saknas att bringa ett förbud deremot till efterlefnad.“ Ja, att bringa ett dylikt förbud till efterlefnad i dessa nordliga län torde komma att medföra ganska stora svårigheter, och jag vill just här vid lag be herrarne komma i håg, huru som inom rikets öfriga län, hvarest, enligt sextonde paragrafen i jagtstadgan, användandet af dessa fina giller är alldeles förbjudet, denna bestämmelse tyckes vara misslyckad, enär dessa giller derstädes användas till och med i en ganska hög grad. Den ärade motionären omnämnde i den motion, som han inlemnade vid förra årets riksdag, att “detta fångstätt har dertill särskildt i vissa trakter af mellersta och södra Sverige blifvit så allmänt, att snart sagdt hvarenda torparpojke är en utländ virtuos i konsten att till skogsfoglarnes förderf använda detsamma“. Har det nu gått så illa med tillämpningen af detta förbud i de län, hvarest detsamma är infördt, så hafva vi, med denna erfarenhet för ögonen, väl icke skäl att önska införandet af ett dylikt förbud i de norrländska länen. Slutligen kommer härtill, att genomförandet af detta förbud skulle enligt min tanke komma att skapa flera lagförbrytelser och medföra ökade rättegångar, eller med ett ord flera olägenheter än fördelar. På grund häraf anhåller jag att få, i likhet med flere föregående talare, yrka bifall till utskottets afstyrkande hemställan.

*Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)*

Herr Jansson i Krakerud: Då äfven jag har någon liten erfarenhet från min ungdom på detta område, så begärde jag ordet för att tillkännagifva min uppfattning af den fråga, som här utgör föremål för öfverläggning; men då jag är förekommen af herr vice talmannen, som sagt just hvad jag hade ämnat säga och gjort detta på ett mycket bättre sätt, än jag kunnat göra det, så behöfver jag icke upptaga kammarens tid med att upprepa hvad han sagt.

Jag tror, att när man skall lagstifta, så bör man också tänka på, att man icke i onödan formulerar nya lagparagrafer; ty det är icke alltid gifvet, att man genom att skriva en lagparagraf vinner allt hvad man genom densamma åsyftat. Det kan nemligen hända, att man derigenom skapar lagöfverträdelser och sålunda åstadkommer människoplågeri vid bemödandet att förekomma djurplågeri. Det kan ju hända, att man der uppe i Norrland har den föreställningen, att man på dessa vidsträckta skogssträckor bör kunna få hafva rättighet att sköta om dessa jagtaffärer, utan att den lagstiftande magten skall behöfva allt för mycket blanda sig deri; och om man der har en sådan föreställning, så är det naturligt, att man icke heller skall bry sig om förändringar i jagtstadgan, som af Konung och Riksdag må beslutas, utan man kommer utan tvifvel att fortsätta på samma sätt som förut.

Jag vill derjemte uttrycka min förvåning öfver, att en smålän-

*Om ändring
af 16 § i
jagtstadgan.
(Forts.)*

ding kan påstå sig veta, huru ofta man i Norrland söker upp och ser efter sina snaror och giller, då han nemligen sade, att man gjorde detta endast hvarje söndag. Jag skulle gerna vilja veta, huru han fått detta så klart för sig; men till dess han bevisat sitt påstående, skall jag bedja att få protestera mot riktigheten deraf. Jag skulle också kunna anföra några exempel på, hvartill en ovis lagstiftning kan leda, ehuru dessa egentligen icke beröra den sak, hvarom nu är fråga. Det hade sålunda blifvit påbudet, att vid fiske med nät maskorna skulle vara mindre än förut brukats. Så hände det sig, att 5 eller 6 fattiga, af hvilka en till och med var blind, varit ute på en sjö och fiskat med olofliga nät hufvudsakligen af okunnighet om de nya författningarna. Alla dessa blefvo nu instämda för häradsrätten och fingo plikta. Mig föreföll det, som om detta tillvägagående icke skulle kunna kallas djurvänligt, utan snarare tvärt om. Och skulle man med den nu ifrågasatta lagstiftningen åstadkomma någonting dylikt, så vill jag icke vara med derom, synnerligast som man vill gifva alla andra rätt att jaga och skjuta bäst de gitta, hvarigenom man faktiskt gör rätten till fogelfångst till monopol för en viss samhällsklass. Då detta icke är likställighet inför lagen, kan jag ej vara med derom, och ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Bengtsson i Boberg: Då jag i allt väsentligt blifvit förekommen af föregående talare, skall jag endast be att i korthet få tillkännagifva, att jag biträdt utskottets förslag hufvudsakligen af de skäl, som blifvit anförda af domänstyrelsen, som visat, att så väl Konungens befallningshafvande som landstingen och 9 jägmästare inom de norrländska länen enstämmigt yttrat, att ifrågavarande jagtmetod vore för den fattigare befolkningen inom Norrland af så vigtig beskaffenhet, att den under närvarande förhållanden icke utan olägenhet kunde undvaras. Ehuru jag sjelf ej känner förhållandena inom Norrland, kom jag efter denna upplysning till det resultat, att det för närvarande vore en orättvisa att beröfva den fattigare befolkningen den inkomst, som denna jagtmetod erbjuder, och på denna grund biträdde jag utskottets förslag, till hvilket jag nu, herr talman, yrkar bifall.

Herr Sandwall: Man får vid alla möjliga frågor från ett visst håll höra upprepas, att de framkommit på grund af "det nya systemet", som får uppbära skulden för allt ondt. Detta har nu en talare på norrländsbänken i qväll påstått äfven i afseende å min motion. Men jag får bekänna, att har det nya systemet icke något annat än godt med sig, så borde det väl åtminstone räknas det till förtjenst, att man vill vara med om att stifta en lag, som länder till gagn för djurskyddet och till fromma för villebrädsstammens förökande.

Det är i allmänhet så, hvilket den känner, som varit något med om att jaga — och det har äfven jag varit ganska mycket i mina yngre dagar — att när hönan kläckt ut sina ungar, hon följer med dem på de smala gängstigar, der de gå fram och der snaror ofta äro

utlagda. Vanligen fastnar hon dervid sjelf i snaran, i följd hvaraf ungarne, som kanske icke sjelfva äro kraftiga nog att föda sig sjelfva, gå förlorade.

Det har af tvenne talare påpekats, att det snaras äfven i Småland, och de hafva frågat, huru det kan komma sig, att sådant der existerar, ehuru man har förbud deremot. Jo, det beror derpå, att man icke har någon lag, som kontrollerar icke allenast detta snarande utan äfven försäljning af vildt. Den motion jag väckte förlidet år afsåg just att åvägabrunga sådan kontroll genom det enkla stadgandet, att vildt, som blifvit fångadt med giller eller snara, skulle anses förbrutet hvarhelst det anträffades. Men man afrådde mig då från att fortsätta på den vägen, innan förhållandena voro lika i hela landet. Emellertid är det säkert, att om ett sådant förslag antoges — och jag har en motion äfven i detta syfte färdig — så att fogel, som bevisligen är snarad, ansågs förbruten, man skulle upphöra att fånga foglar i giller och snaror. Ty det är ingen svårighet att afgöra, huru vida en fogel är skjuten eller snarad.

Herr Farup nämnde, att det i Norrland tillgår så, att de foglar, som fastna i gillren, dö ögonblickligen. Ja, det beror på, huru de komma in i gillren eller snaran. Komma de in med hufvudet, så dö de nog temligen snart, men fastna de med en fot eller en vinge, så som jag visat att det kan ske, så tror jag, att de få lida lika mycket i Norrland som i södra och mellersta Sverige.

Vid de riksdagar, då vivisektionen här varit på tal, har det varit en ganska stor mängd af kammarens ledamöter, som ifrat för borttagande af det djurplågeri, som vivisektionen medför. Det har dock af fackmän sökt bevisas, att detta icke är något djurplågeri, emedan djuret, på hvilket experimentet sker, är bedöfvadt och dödas då det skulle vakna, äfvensom att dylika experiment företagas för att lända människoläget till fördel. Men det oaktadt reste sig dock en stor del af kammarens ledamöter mot vivisektionen, som dock jag för min del anser vara ett ojemförligt mindre djurplågeri, än detta snarande af foglar och annat vildt, och dessutom medföra helt andra verkningar.

Jag har ett urklipp ur en norrländsk tidning "Jemtlandsposten", der det heter: "Omkring 30,000 ripor, största delen snarade, passera årligen gränsen vid Funäsdalens tullstation från Härjeådalen till Norge. Det är ej underligt, om under sådana förhållanden ripjagten derstädes är från år försämras". Då talaren på norrländsbänken förklarade, att det der uppe fångades ripor för flera hundratusen kronor — låt oss antaga 300,000 — och om man värderar dessa ripor till ungefär 20 öre stycket, då skulle det vara milliontal ripor, som årligen strypas i hjel, och detta synes mig vara ytterligare ett skäl att utrota detta fångstätt.

Herr vice talmannen påstod, att jag ville påtruga befolkningen i Norrland och Dalarne en välgerning, som de icke begärt. Nej, så är visst icke förhållandet, ty de veta nog sjelfva att skaffa sig fördelar, utan det är foglarne jag vill bevisa en välgerning. Men äfven om jag såge herrar dalkarlar och norrländingar utsatta för att falla i nå-

Om ändring af 16 § i jagtstadgan.
(Forts.)

Om ändring
af 16 § i
jagstadsagan.
(Forts.)

gon snara, så skulle jag verkligen vara den förste att söka förebygga det.

Herr vice talmannen påpekade vidare, såsom stöd för sitt påstående att lika många och lika stora plågor tillskyndas foglar, hvilka utan att dö skadas af skott, som dem som fastna i snaror, hurusom söndagsjägare, när de komma hem utan något byte, förklara, att de nog träffat en eller annan fogel, så att den fallit, ehuru det icke är godt att veta, hvar den ligger. Ja, det vet ju hvar och en, att sådana der söndagsjägare nog kunna skämta litet ibland och slå i de hemmarvarande en och annan dalkarl, men detta kan ej utgöra något bevis för vice talmannens påstående i detta fall.

Herr Jansson i Krakerud frågade, huru jag kunde veta, huru det tillgår i detta afseende i Norrland. Jag skall med största nöje tillfredsställa hans nyfikenhet häruti. Jag har under 6 års tid 5 månader om året vistats der uppe, och det just under den tid, då vildfångsten pågår, nemligen under vintern, och jag har under denna tid genomkorsat de norrländska länen i alla möjliga riktningar och under tiden gjort mig noga reda för det hjertlösa fångstsätt, som der användes.

Jag vill emellertid icke vidare uppehålla kammarens tid och inskränker mig därför till att fortfarande yrka bifall till min motion.

Herr Sundström: Jag hade icke tänkt begära ordet i denna fråga och instämde därför med herr Ryding, men jag uppkallades af den näst föregående talarens anförande.

Hvad angår hans yttrande, att de foglar, som fastna i snarorna, skulle lefva länge, så får jag i likhet med herr vice talmannen bestrida detta, ty, efter hvad jag kunnat finna, dö de flesta foglar nästan ögonblickligen. Men hvad som kan kallas djurplågeri det är jagten. Jag har i mina yngre år försökt att fånga foglar i giller och snaror samt har äfven jagat fogel. Men när man jagar, kan det mycket väl hända, att man vingskjuter fogeln, utan att sedan kunna finna honom; men han kan det oaktadt mycket väl lefva kanske hela påföljande vinter, ehuru han icke kan flyga.

Herr Sandwall yttrade äfven, att man i Norrland vitjade snarorna endast om söndagarne. Så går det icke till. Man vitjar 2 eller 3 gånger i veckan, men icke på söndagarne. Men deremot är det om söndagarne åtskilliga jägare, merendels herremän, som gå ut på jagt för nöjes skull.

En annan fråga, som måste besvaras, innan man kan antaga förslaget, är den: Huru skall uppsigt öfver fångst med giller och snara öfvas? Skulle den af herr Sandwall föreslagna lagen antagas, så att dylik fångst i de norrländska länen förbjödes, så skulle vi för öfvervakande af lagens efterlefnad behöfva en tjenstemannacorps, många gånger större än skogsstaten.

Och vidare, huru skall det upptäckas, om en fogel är snarad eller skjuten? Jag har talat med motionären härom, och han sade, att *det* med lätthet kan afgöras af en djurläkare. Men jag föreställer mig att, om lagförslaget antages, de som fångat foglar genom snaror

först skjuta igenom dem, innan de utbjuda dem till försäljning. Och skulle det för öfrigt tillgå så, att man först skulle låta undersöka foglarna af djurläkare eller annan kompetent person, så måste ju fogeln först plockas, och då vore den obrukbar till afsalu.

Om ändring af 16 § i jagtstadgan. (Forts.)

Fångsttiden i Norrland börjar vid mikaelitiden, då man sätter ut sina snaror och giller. Nu yttrade herr Sandwall, att om hönan går i en snara, ungarne skulle omkomma, emedan de icke förmå reda sig sjelfva. Detta är dock ett misstag, ty foglarna utkläcka sina ungar på våren, och innan mikaelitiden äro ungarne fullvuxna.

Jag ber att till slut få tillägga, att om man i Norrland ansåge behöfligt att få förbud att fånga fogel med snaror eller giller, så är jag alldeles öfvertygad om, att hushållningssällskap, Konungens befallningshafvande och landsting skulle göra påstötning derom, men något sådant har icke inträffat, utan tvärt om hafva de afstyrkt de förslag, som väckts i denna riktning.

Jag förenar mig således, herr talman, med dem, som yrkat afslag å motionen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Folke Andersson: Jag skall fatta mig mycket kort. Det kunde verkligen vara öfverflödigt att nu upptaga kammarens tid efter de långa och sakrika anföranden, som hållits till förmån för utskottets utlåtande; men det finnes dock något, som kan tilläggas och som, så vidt jag har kunnat fatta, icke blifvit vederlagdt, och därför ber jag att få yttra några ord.

Bland de skäl, som anförts för att ifrågavarande fångstsätt borde förbjudas, är, att det befordrar tjufskytte och lagöfverträdelse. Jag tror dock icke, att så alltid är förhållandet, ty det finnes särskilda undantag i fråga om jagträtten för Norrland och lappland. Å oafvittrad mark, som tillhör kronan, samt å klippor och skär i hafvet har hvarje svensk man rätt att jaga. Detta gör att den fattige der uppe kan utöfva jagt mer än annorstädes. Dessutom finnes det andra förhållanden, t. ex. egare af afgärda hemman har blott jagträtt till den mark han har inom hank och stör. Äfven hafva på vissa ställen förbehåll blifvit gjorda vid afvittringar och äfven genom laga dom, så det torde icke alltid vara så godt att veta, hvem som eger jagträtten.

Hvad nu djurplågeriet beträffar, så har utskottet erkänt det goda syftet med motionen. Men det måste väl hvar och en medgifva, att äfven annan jagt, till ex. sådan som bedrifves med skjutvapen och hund, medför plågor för djuren. Jag vill i det fallet anföra ett enda exempel, som en af kammarens ledamöter — en jägare — omnämmt för mig. Han berättade, att en hare, som länge drifvits af hundarne, slutligen uttröttad tog sin tillflykt in i en bergshåla för att der gömma sig. Huru skulle man då kunna få fram honom, frågade jag. Jo, svarade han, man skrufvar en krats på en påk eller stör och vrider in den i djurets skinn och får på det sättet ut haren. Denna jagt sker icke med giller och snaror, men jag tror att det lidande, som dervid tillfogas djuren, kan jämföras med och till och med mycket öfverträffar det, som fångandet i giller eller snaror medför. Jag tror att, om man

Om ändring
af 16 § i
jagstadsagan.
(Forts.)

börjar med att stadga det af motionären nu föreslagna förbudet, man också måste taga konsekvenserna deraf, och hvar skall man då sluta. Min åsigt är, att vi böra ömma för djuren och skaffa dem så litet lidande som möjligt, men dervid icke låta leda oss endast af känslan utan äfven af förnuftet. Det är också det utskottet gjort, och därför har utskottet icke kunnat komma till annat slut än det, som nu föreligger och hvartill jag för min del anhåller om bifall.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de gjorda yrkandena gaf herr talmannen proposition *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag å densamma och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen. Herr talmannen förklarade sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra propositionen; men som votering begärdes af herr Sandwall, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad kammarens tredje tillfälliga utskott hemställt i dess utlåtande n:o 6 (i samlingen N:o 22),

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit herr Sandwalls motion i ämnet.

Omröstningen visade 91 ja mot 36 nej; varande alltså utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 40, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa till regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel hörande frågor;

n:o 41, i anledning af väckta motioner i fråga om tillskott från statsverket till lega vid anskaffande af ny soldat samt angående rätt för rust- och rotehållare att bestämma formen för soldats aflöning; och

n:o 42, i anledning af väckt motion om inlösen till statsverket af det s. k. landgillet i Halland.

Sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 1, med anledning af väckt motion i fråga om inrättande af en ny jordbruks-hypotekskassa m. m.; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 33, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser angående främmande kristna trosbekännares rätt till deltagande i beslut om kommunala angelägenheter; och

n:o 34, i anledning af väckt motion om ändring af § 47 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *C. F. Winkrans* under 5 dagar fr. o. m. den 26 dennes
och „ *J. H. Andrén* „ 4 „ „ „ 26 „

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 10,¹⁷ e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.
